

CHROMATOGRAFICKÉ METODY II.

APLIKAČNÍ ROZSAH CHROMATOGRRAFIE

Metoda	Přibližný rozsah M_r analytů	Analyzované látky
GC	1- 400	plyny, látky těkavé a teplotně stabilní, po derivatizaci i netěkavé, po pyrolýze i makromolekulární
HPLC	3 -10 ⁶	ionty, látky polární i nepolární, nízkomolekulární i polymery
PC, TLC	100 - 2000	ionty, látky polární i nepolární
CE (CZE, CEC, MEKC)	3 -10 ⁶	ionty, látky polární i nepolární, nízkomolekulární i polymery

PC a TLC

- 1944 – Martin, Synge
PC aminokyselin
(Nobelova cena)
- 1952 – TLC nahrazuje PC

MUNI
SCI

INSTRUMENTACE PC a TLC

CHROMATOGRAFICKÝ PAPÍR

- Nemodifikovaný
- Modifikovaný – ionexy, acylace

f. Whatman (Anglie)

Schleicher-Schüll (Německo)

TLC

- Vlastní příprava - sypané, nalévané
- Komerčně dostupné - Silufol (ČR)

Whatman

PC a TLC - MODY

- rozdělovací
- adsorpční
- ionexová
- hydrofobní – RP a HIC
- gelová permeační

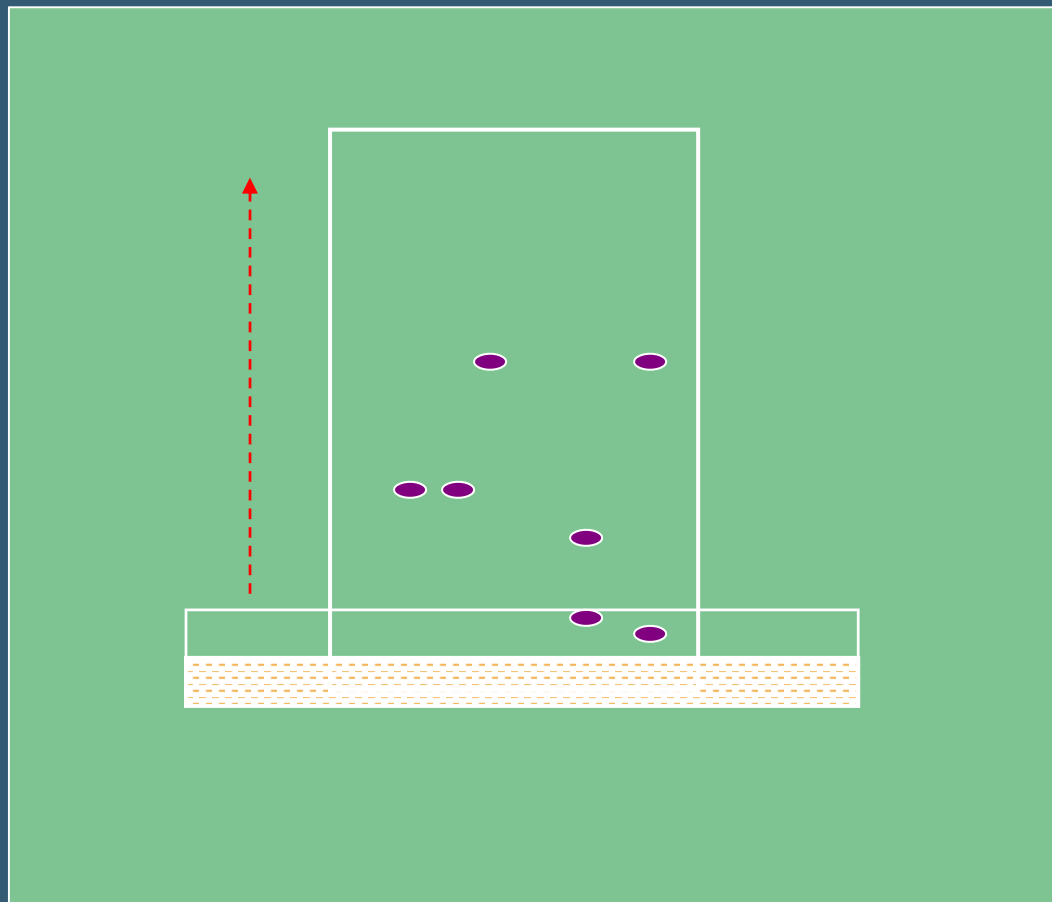
NANÁŠENÍ VZORKU

- Pipety
- Kapiláry

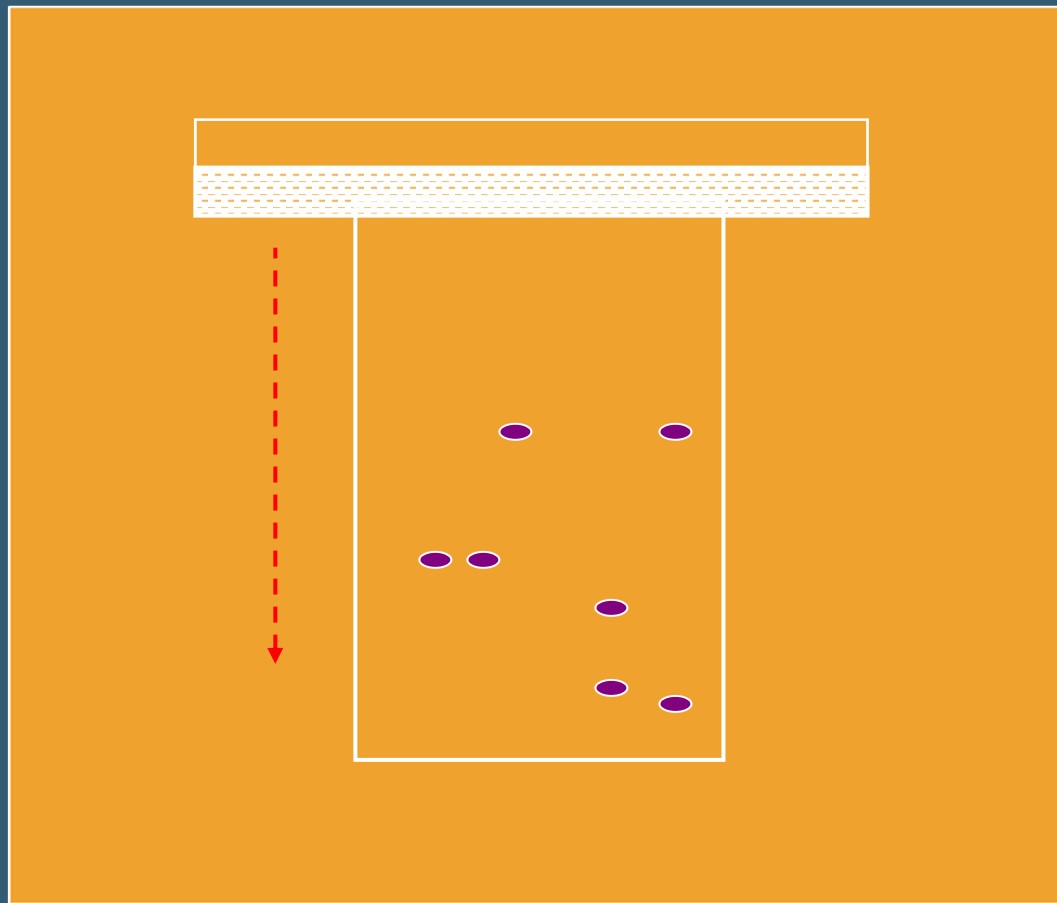
PROVEDENÍ

- Vzestupné
- Sestupné
- Kruhové
- Dvojměrné

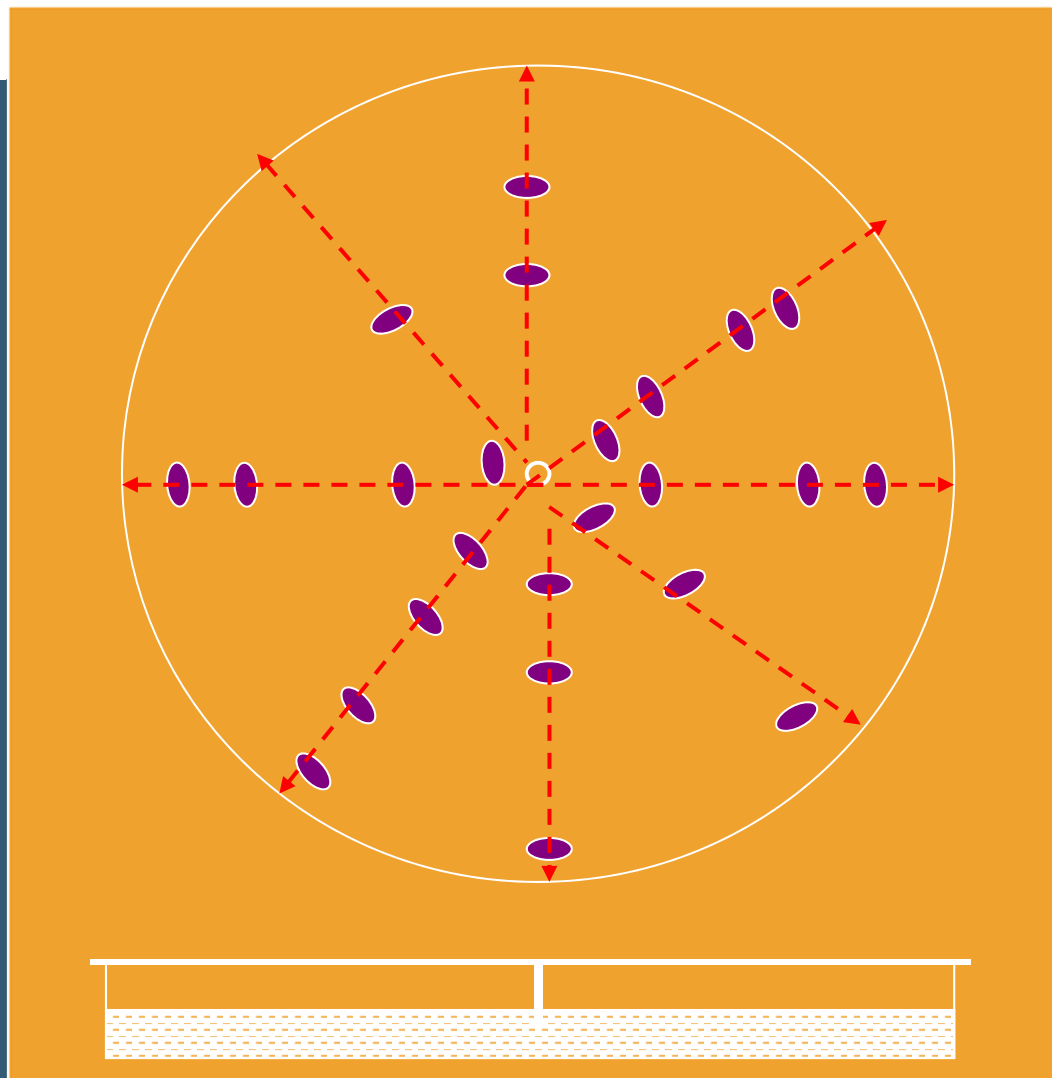
VZESTUPNÉ

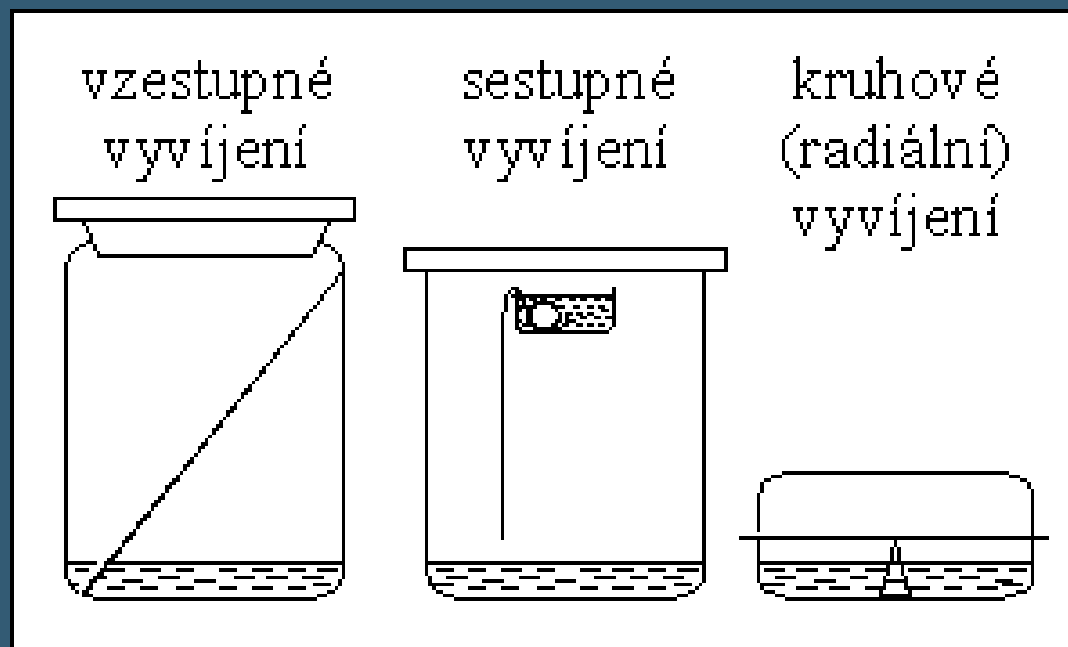
SESTUPNÉ

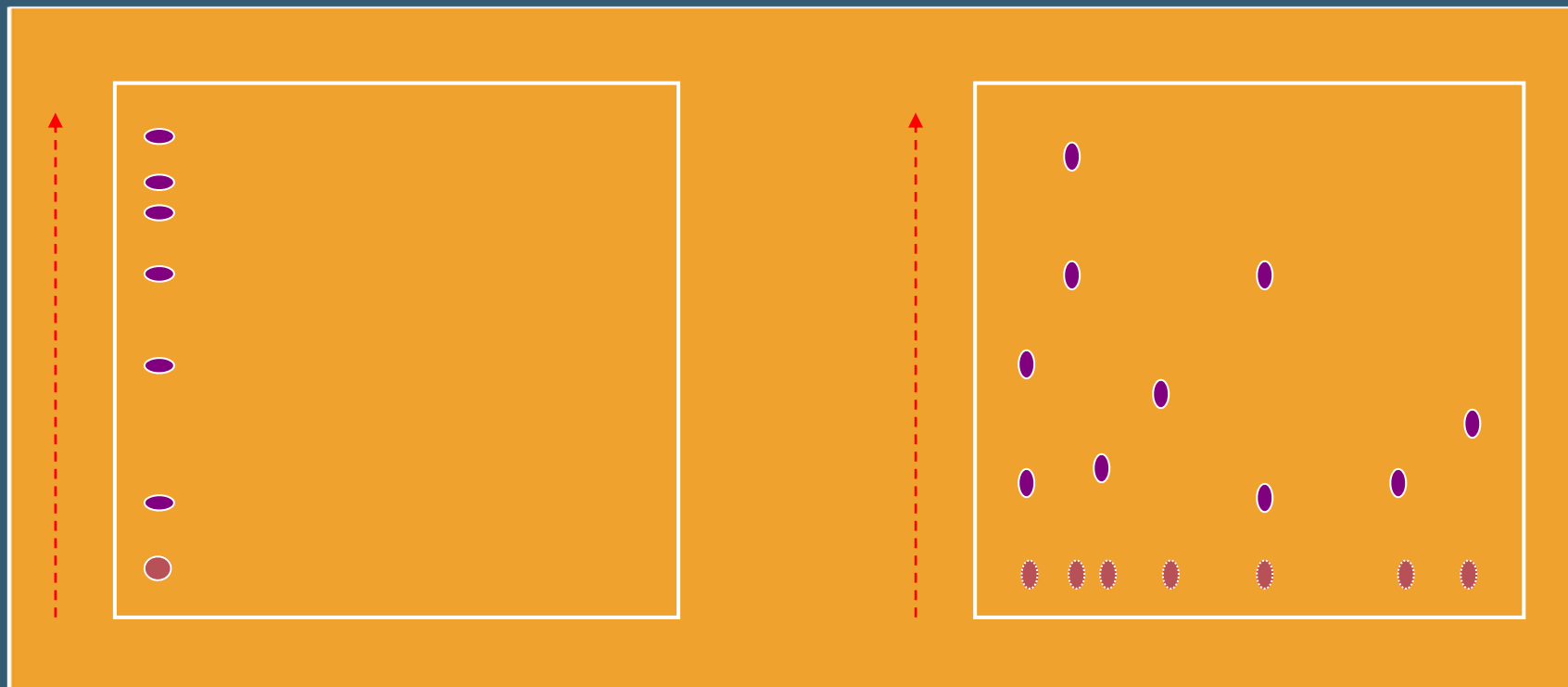
KRUHOVÉ

VYVÍJENÍ

DVOJROZMĚRNÉ

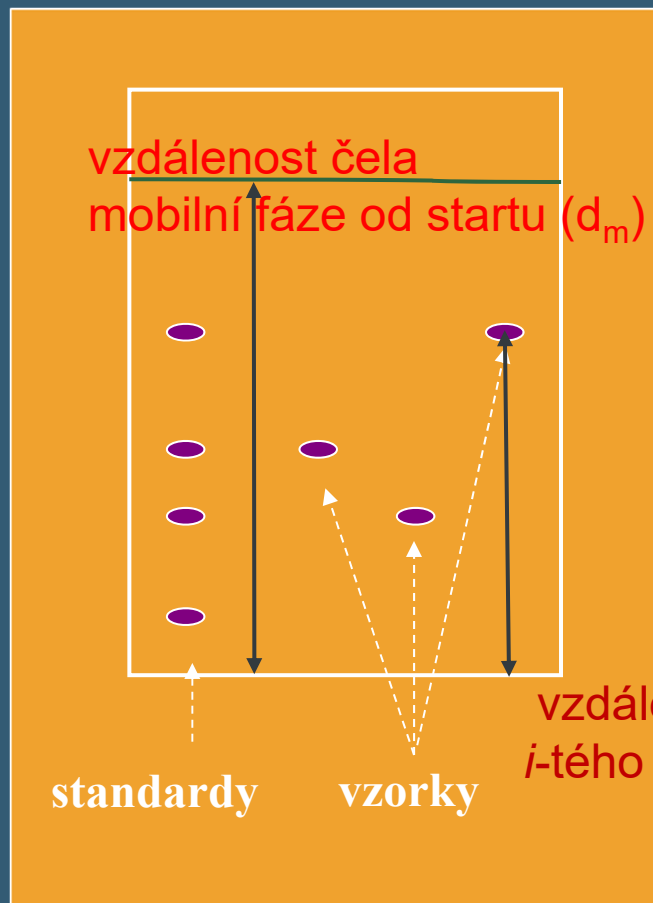
PROVEDENÍ

- Analytické
- Preparativní

DETEKCE

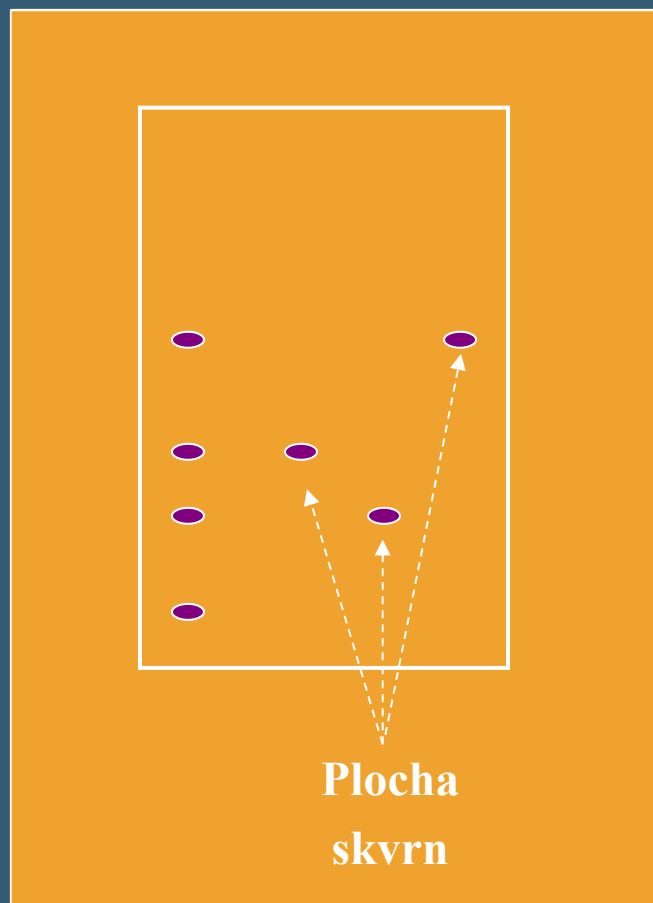
- Fyzikální
 - UV VIS
 - Fluorescence
- Chemická – derivatizace
 - Specifická
 - Nespecifická
- Na základě biologické aktivity

ANALÝZA KVALITATIVNÍ

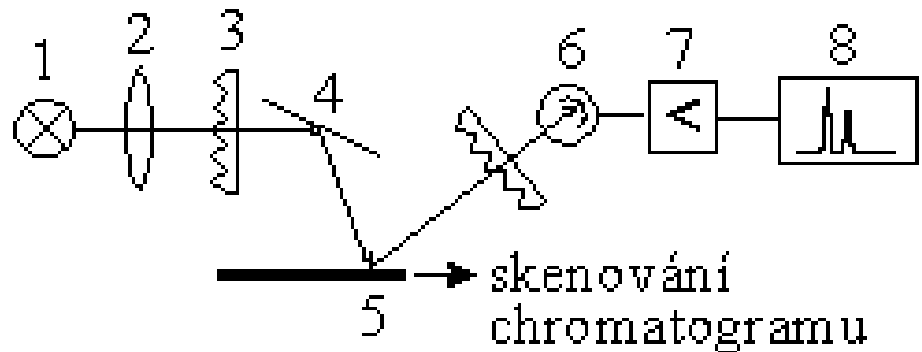
$$R_f = \frac{\textit{střed skvrny}}{\textit{čelo rozpouštědla}}$$

ANALÝZA KVANTITATIVNÍ

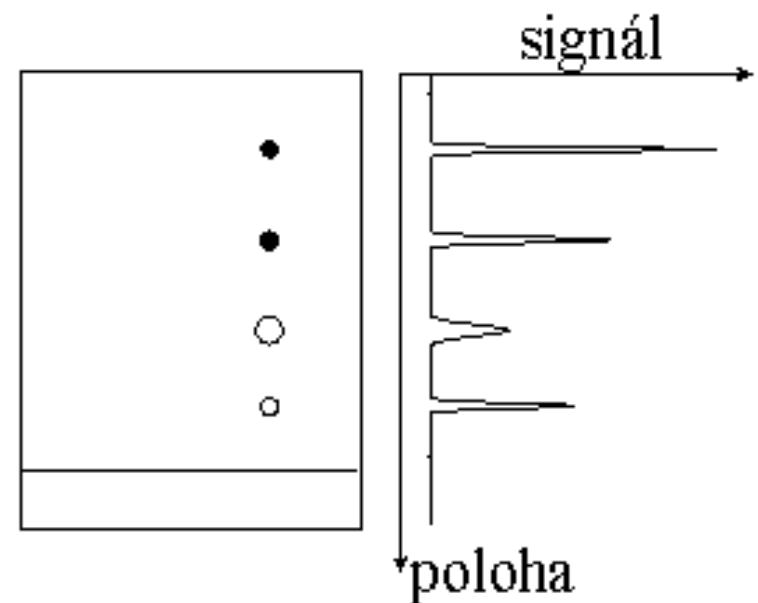
- Planimetrie
- Denzitometrie

DENZITOMETRIE

1 světelný zdroj
2 čočka
3 monochromátor
4 zrcadlo

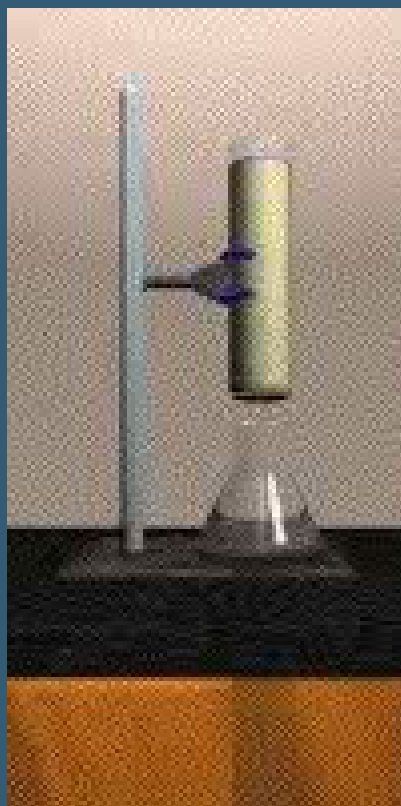
5 chromatogram
6 fotonásobič
7 zesilovač
8 zapisovač

PREPARACE

- PC – vystřížení a eluce
skvrny
- TLC – vyškrábání a eluce
skvrny
– odsání a eluce
skvrny

KOLONOVÁ CHROMATOGRRAFIE

KAPALINOVÁ CHROMATOGRRAFIE

ROZDĚLENÍ

- Nízkotlaká (atmosferický tlak) – LPC
- Střednětlaká (4 MPa) – FPLC
- Vysokotlaká (40 MPa) – HPLC
- Ultravysokotlaká (100 MPa) – UPLC

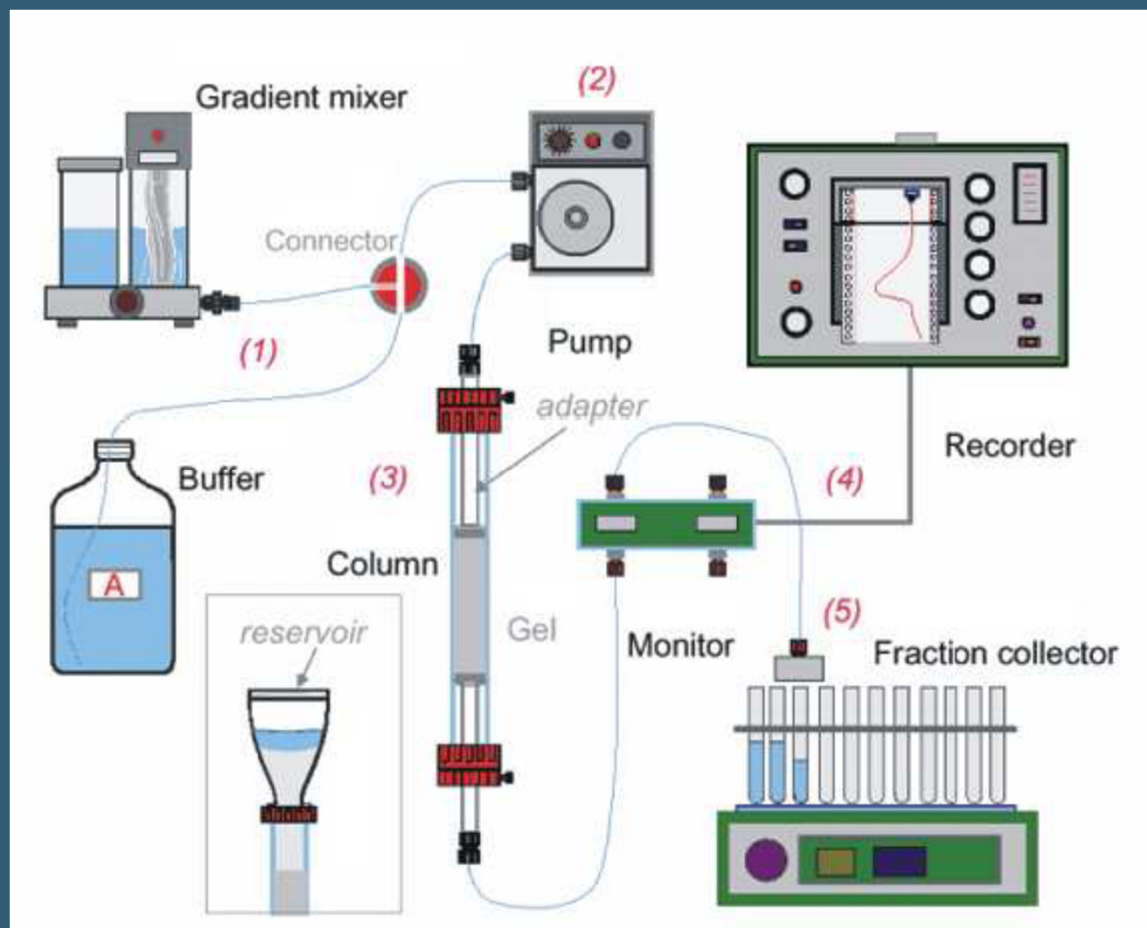
KAPALINOVÁ CHROMATOGRRAFIE

VYUŽITÍ

DOBA TRVÁNÍ

· LPC – preparativní	hodiny
· FPLC – semipreparativní a analytická	desítky minut
· HPLC – analytická	minuty
· UPLC – analytická	sekundy

ZAŘÍZENÍ PRO LPC

ZAŘÍZENÍ PRO LPC

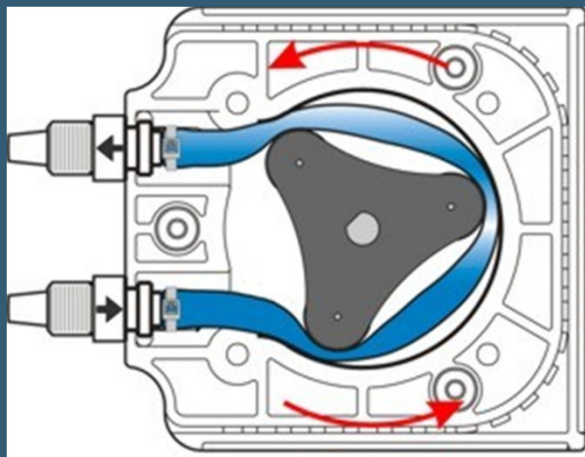
ZAŘÍZENÍ PRO LPC

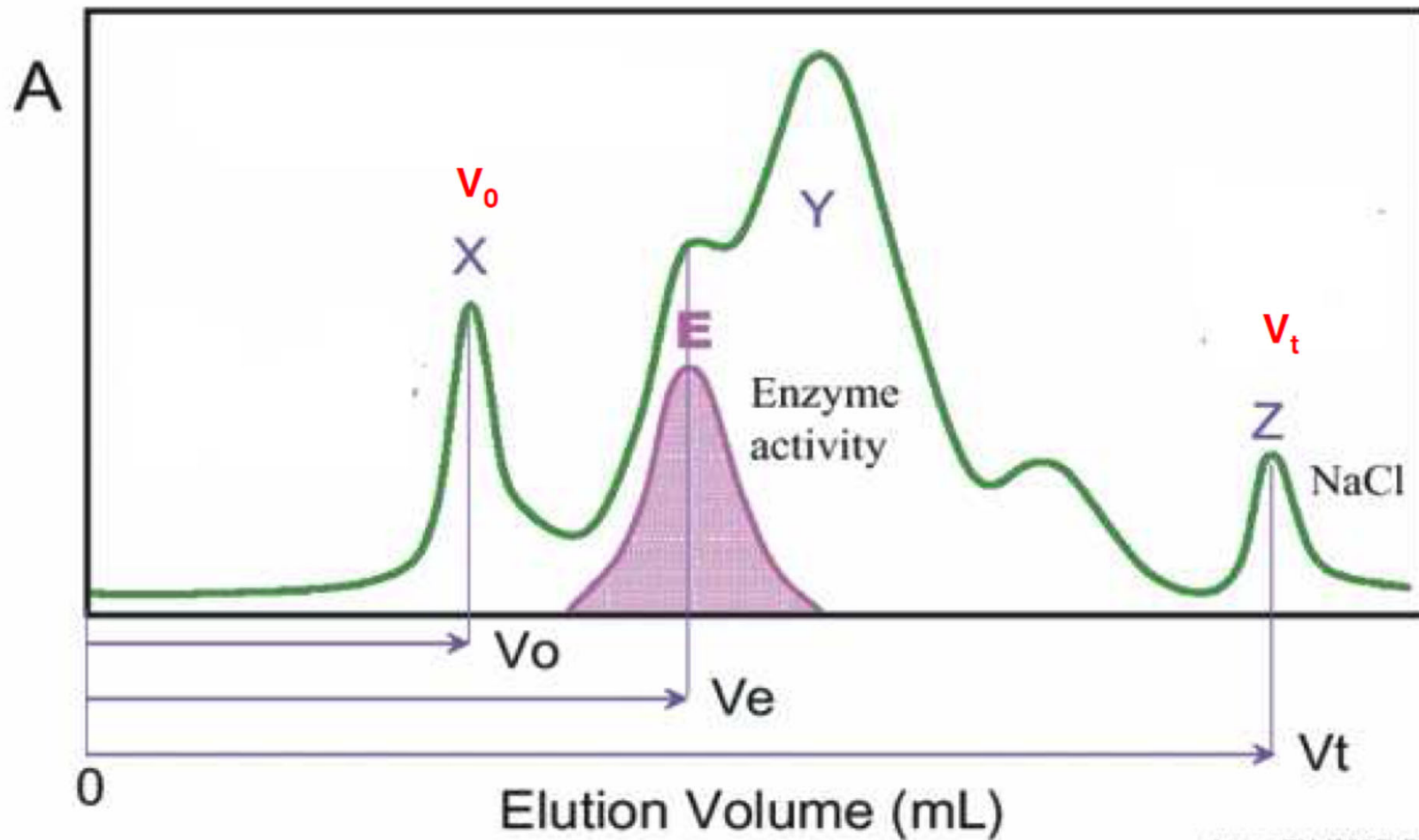
INSTRUMENTACE PRO LPC

- Pumpa – peristaltická nebo gravitace
- Gradient – mísič gradientu
- Dávkování – přímo pumpou na kolonu
- Kolony – skleněné
- Detekce – spektrofotometrická 254, 280 nm
- Vyhodnocování – zapisovač
- Sběrač frakcí – programovatelný

ZAŘÍZENÍ PRO LPC

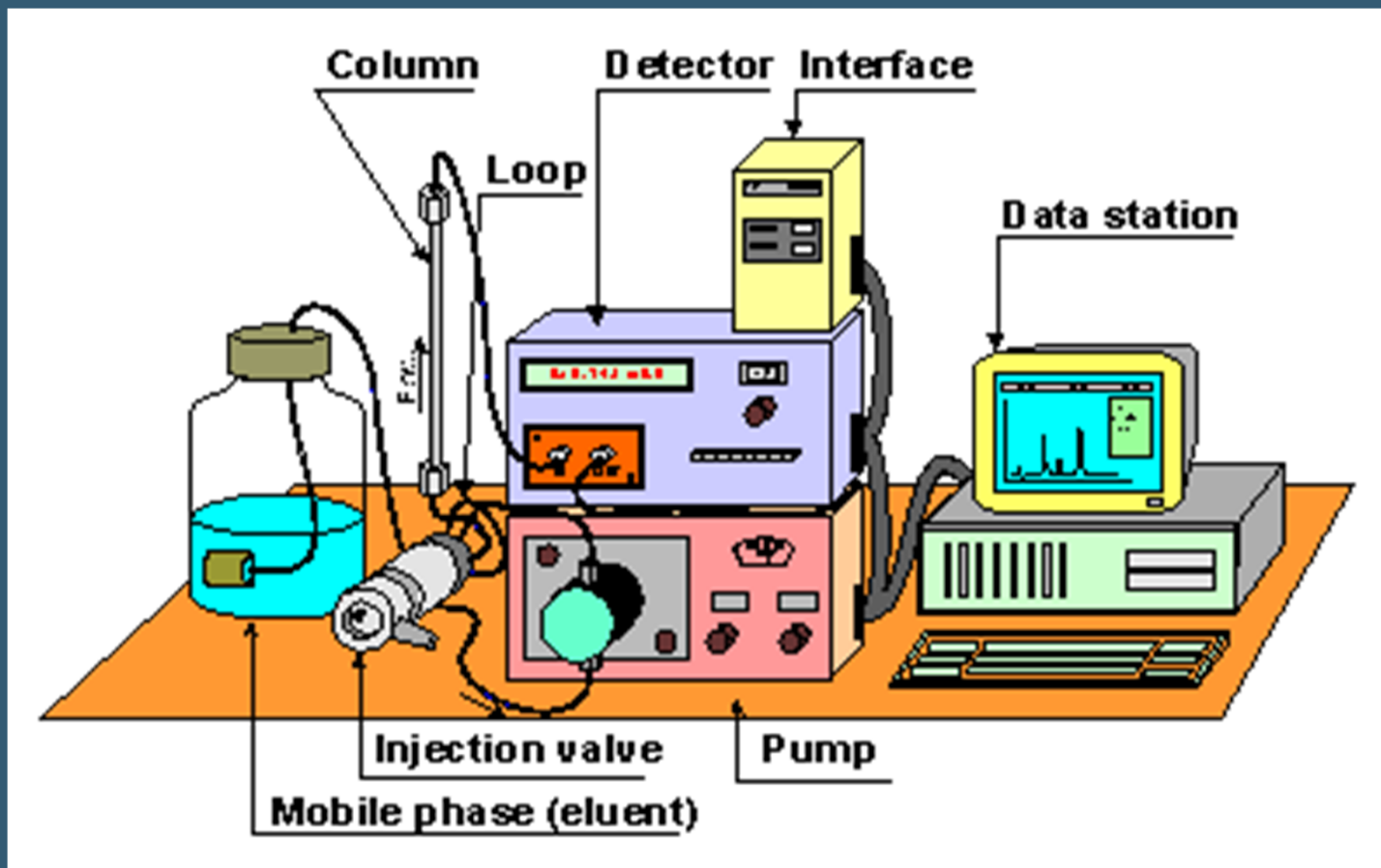
LPC

MUNI
SCI

INSTRUMENTACE PRO FPLC A HPLC

ZAŘÍZENÍ PRO FPLC A HPLC

ZAŘÍZENÍ PRO FPLC

ZAŘÍZENÍ PRO HPLC

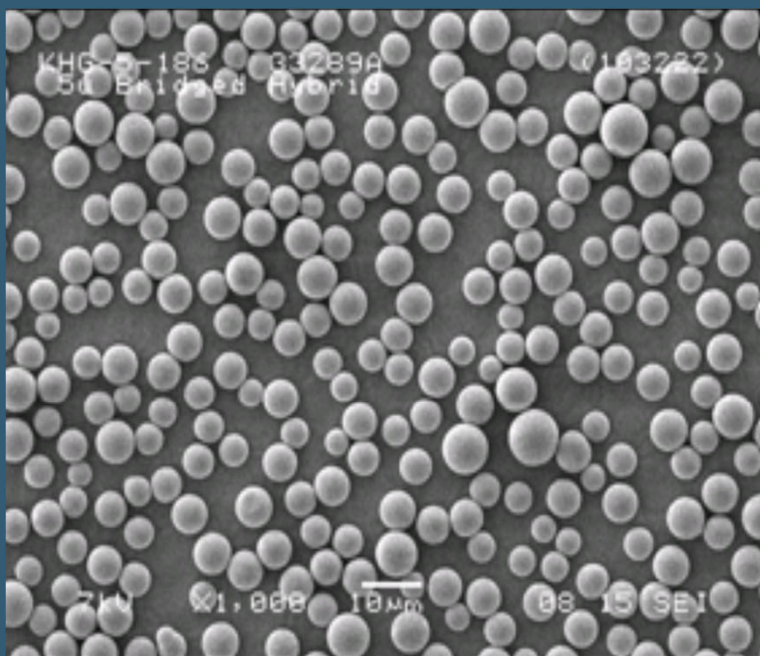
ZAŘÍZENÍ PRO UPLC

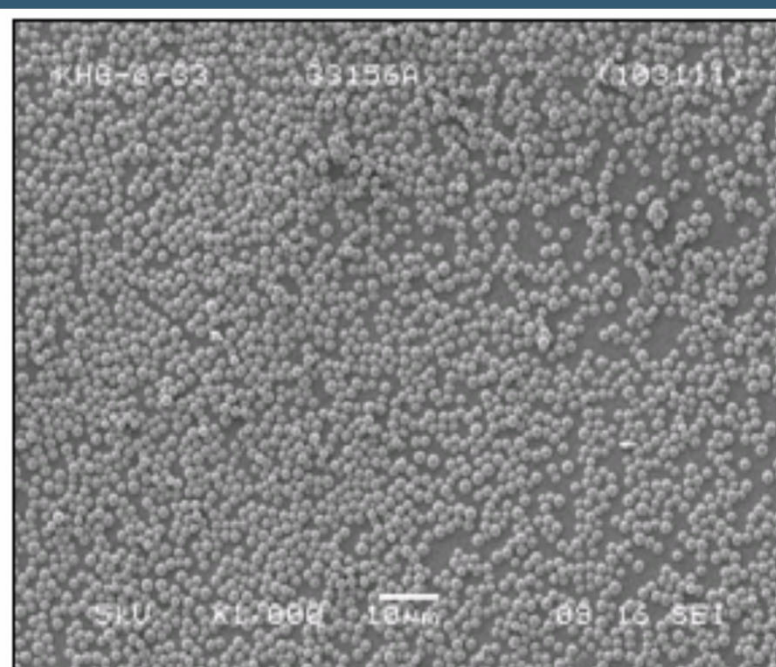
UPLC X HPLC

- kratší doba analýzy = vyšší průchodnost vzorků (vyšší produktivita)
- snížení nákladů = menší spotřeba HPLC rozpouštědel (ekologie)
- zvýšení separační účinnosti
- snížení meze detekce – zvýšení citlivosti
- více kvalitativních informací

UPLC X HPLC

5 µm Particles

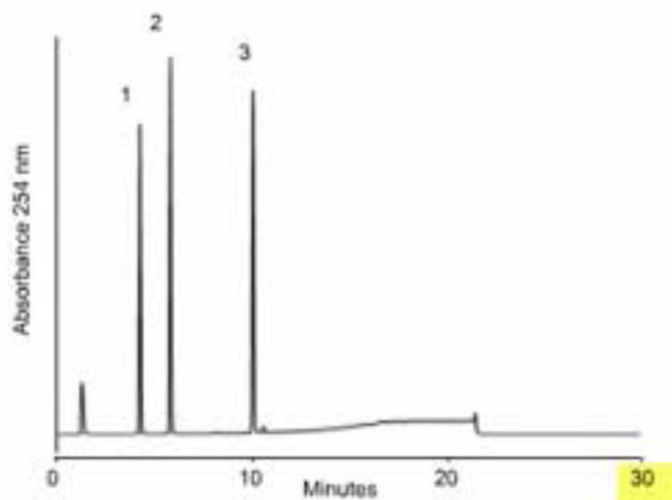
1.7 µm UPLC Particles

UPLC X HPLC

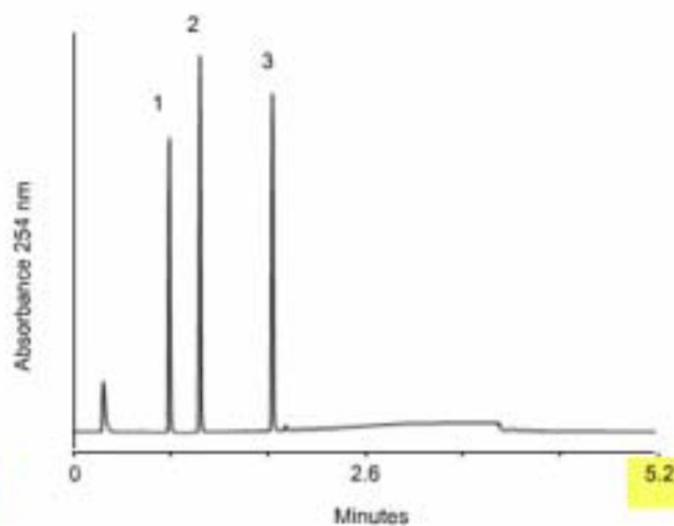
Waters

©2005 Waters Corporation

HPLC Converted to UPLC™

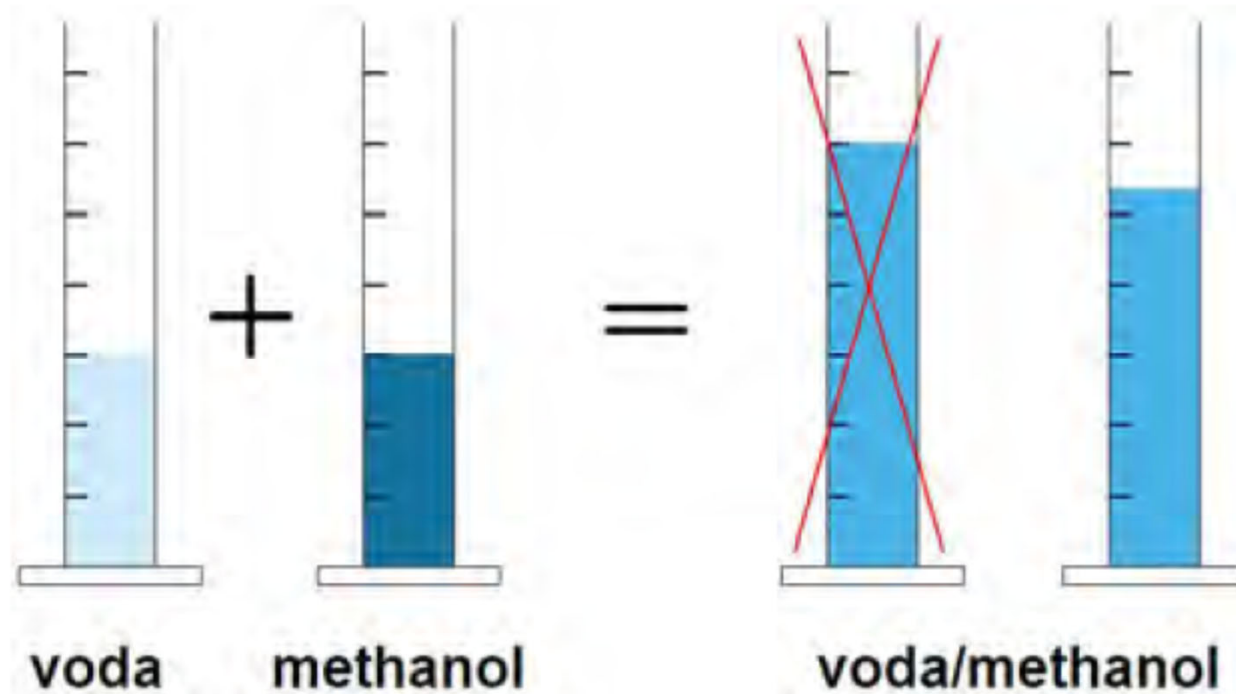

Original 30 minute HPLC

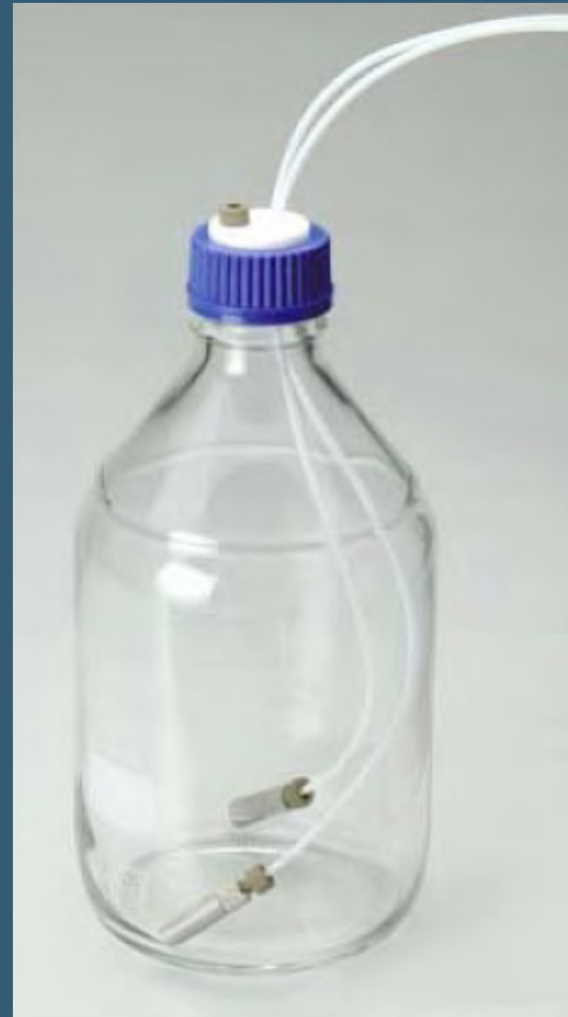
Converted 5.2 minute UPLC™

PŘÍPRAVA MOBILNÍ FÁZE

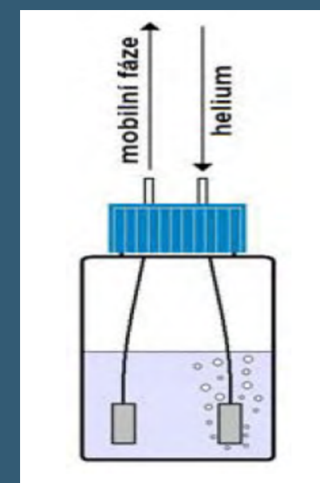
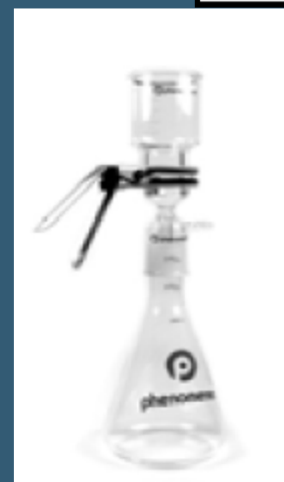
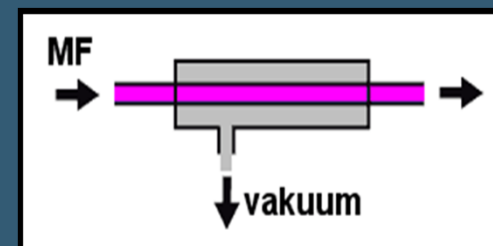
PŘÍPRAVA MOBILNÍ FÁZE

- filtrace

ODPLYNĚNÍ MOBILNÍ FÁZE

- přechod varem za nízkého tlaku
- ozvučení ultrazvukem
- vakuová filtrace
- in-line membránové odplynění
- probublávání inertním plynem

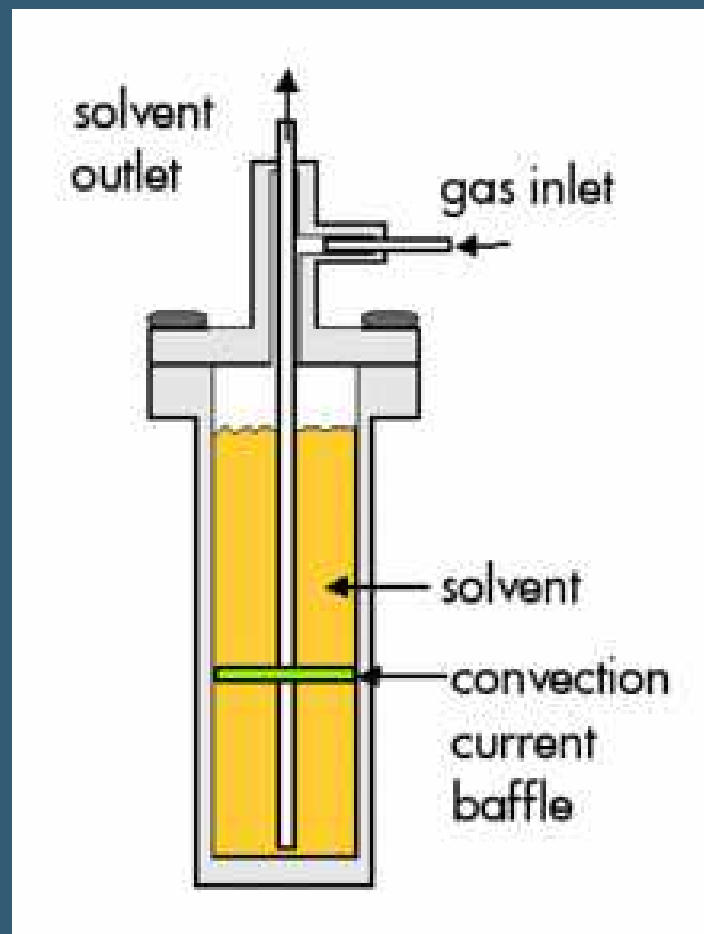

MUNI
SCI

PUMPY

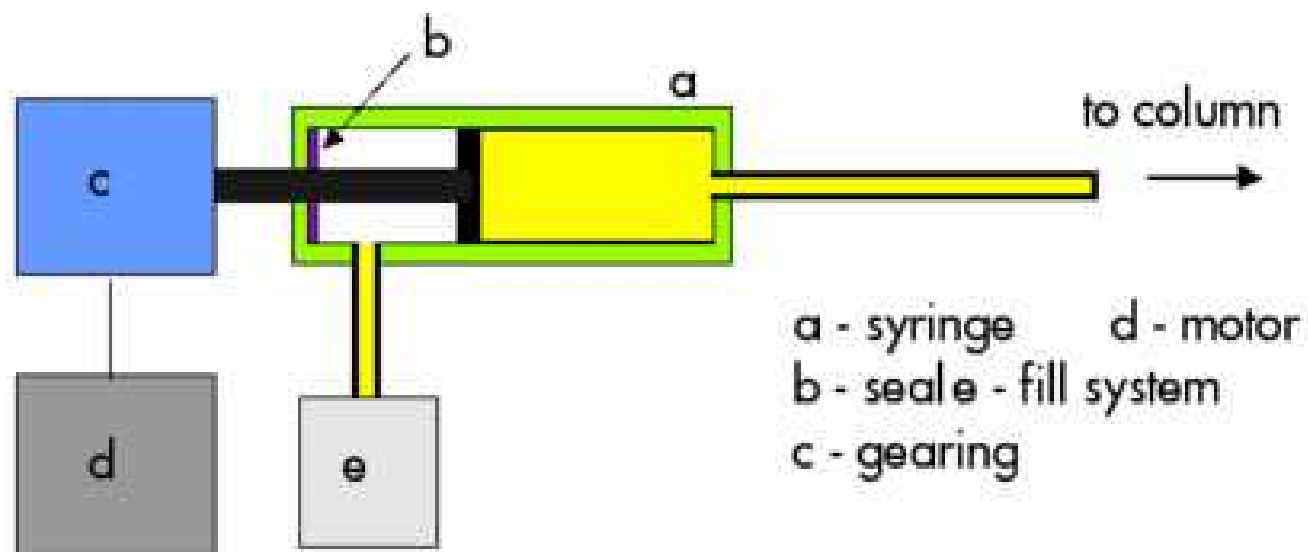
PUMPY PRACUJÍCÍ ZA KONSTANTNÍHO TLAKU

TLAKOVÁ PUMPA

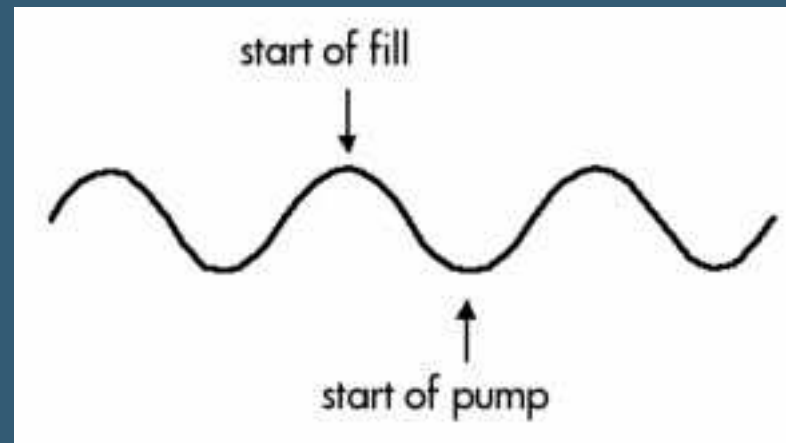
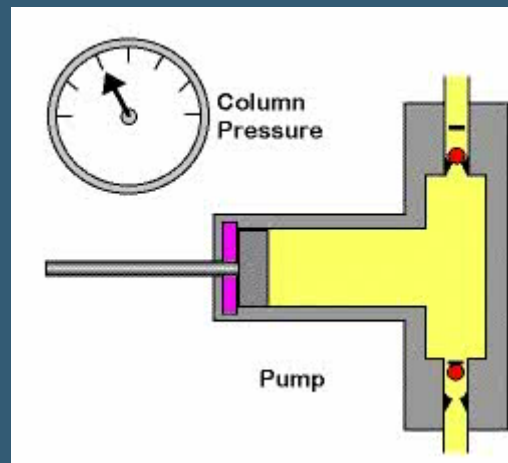

PUMPY PRACUJÍCÍ ZA KONSTANTNÍHO PRŮTOKU

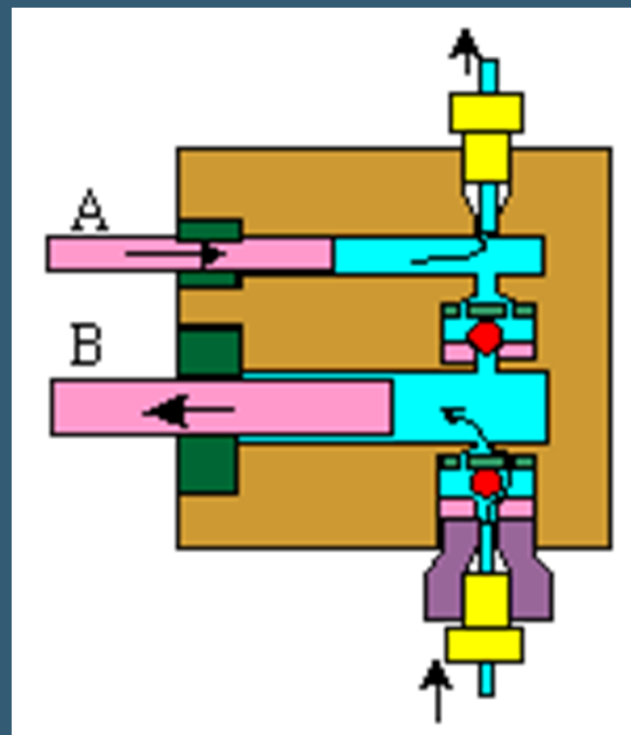
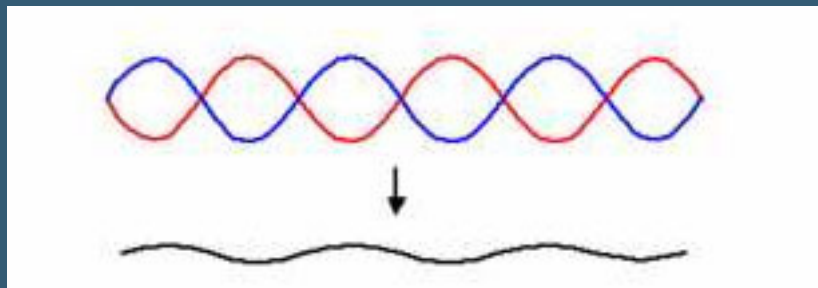
LINEÁRNÍ DÁVKOVAČE

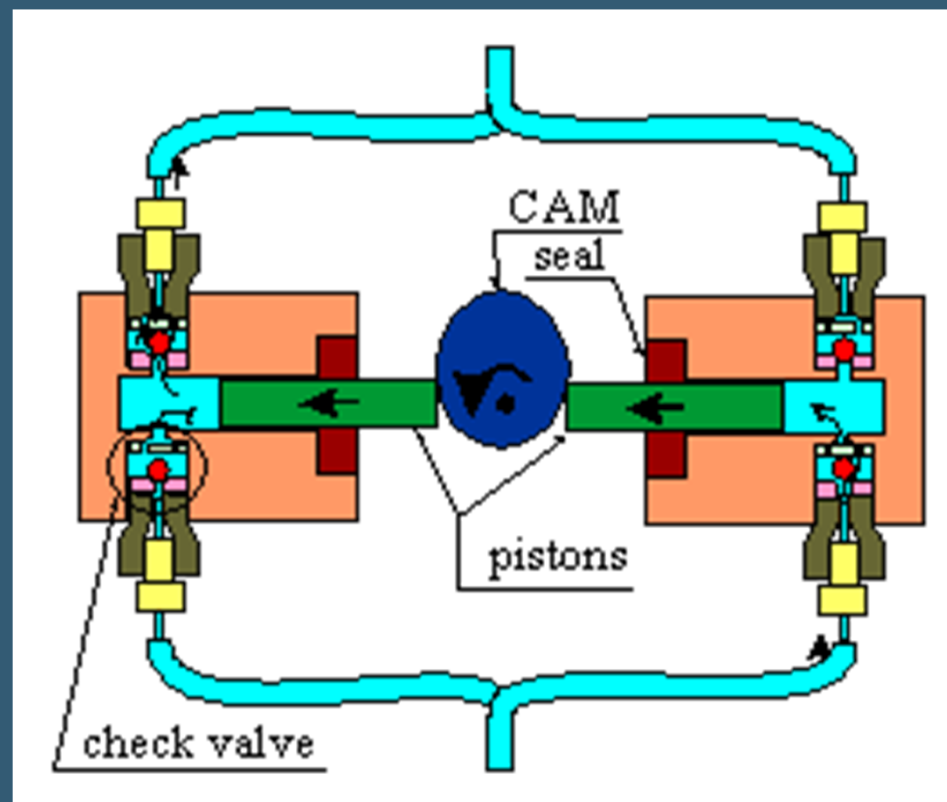
PUMPA JEDNOPÍSTOVÁ

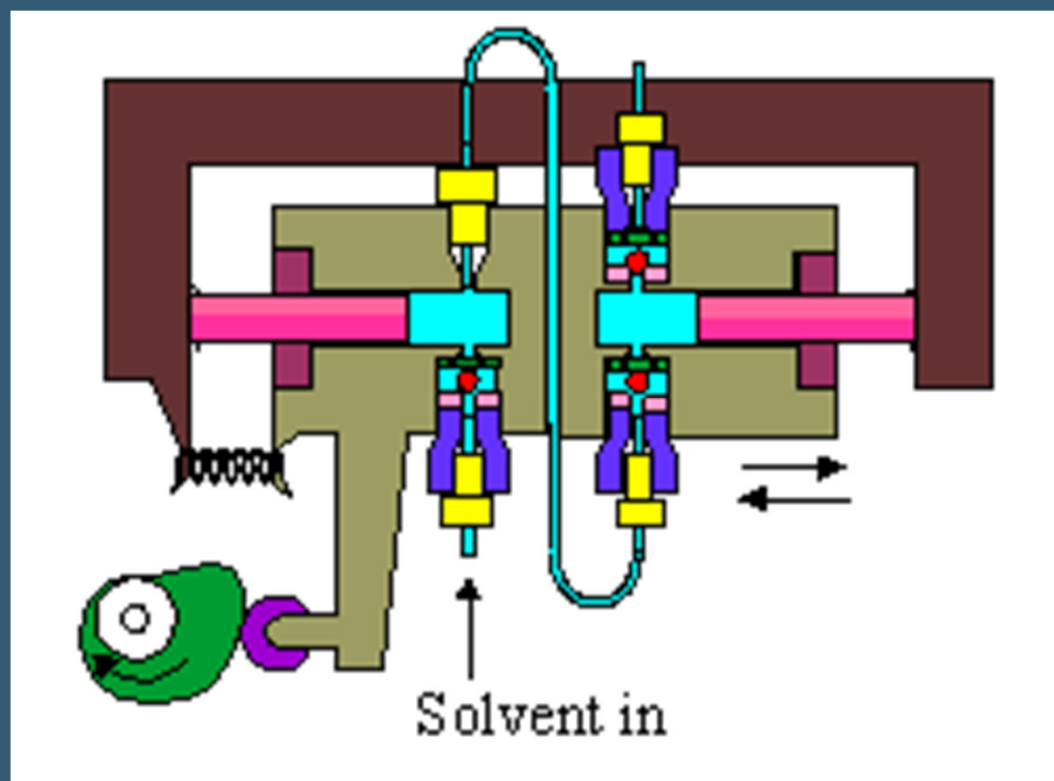
PUMPA DVOUPÍSTOVÁ

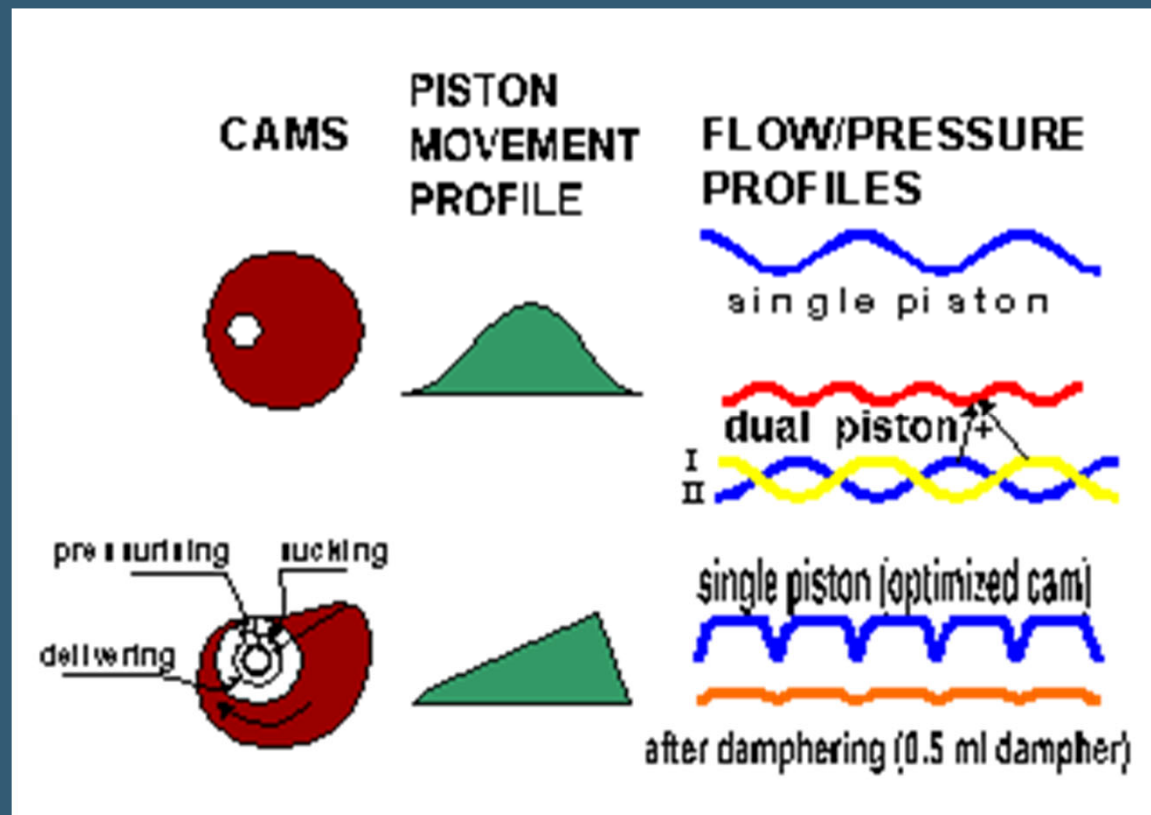
PUMPA DVOUPÍSTOVÁ

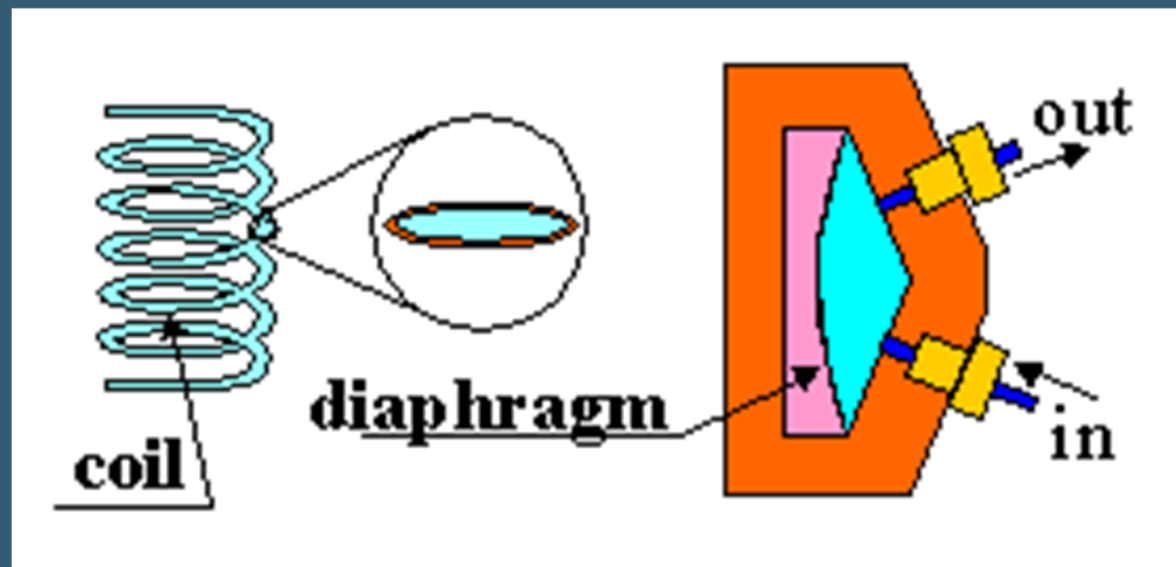
PUMPA DVOUPÍSTOVÁ

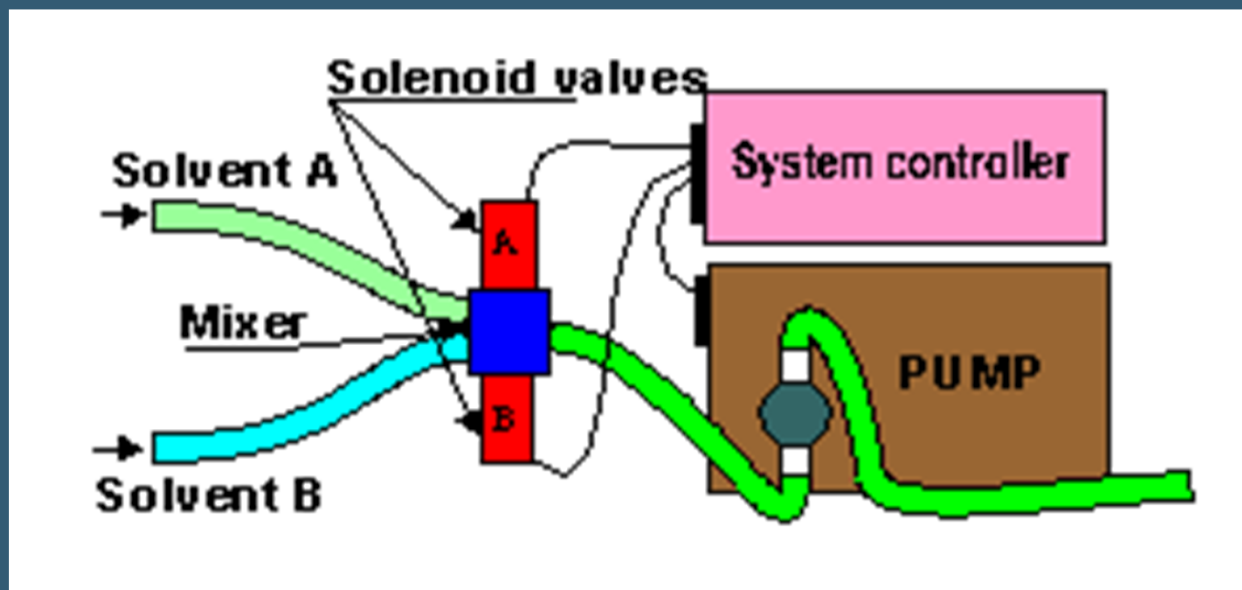
TLUMENÍ PULSŮ

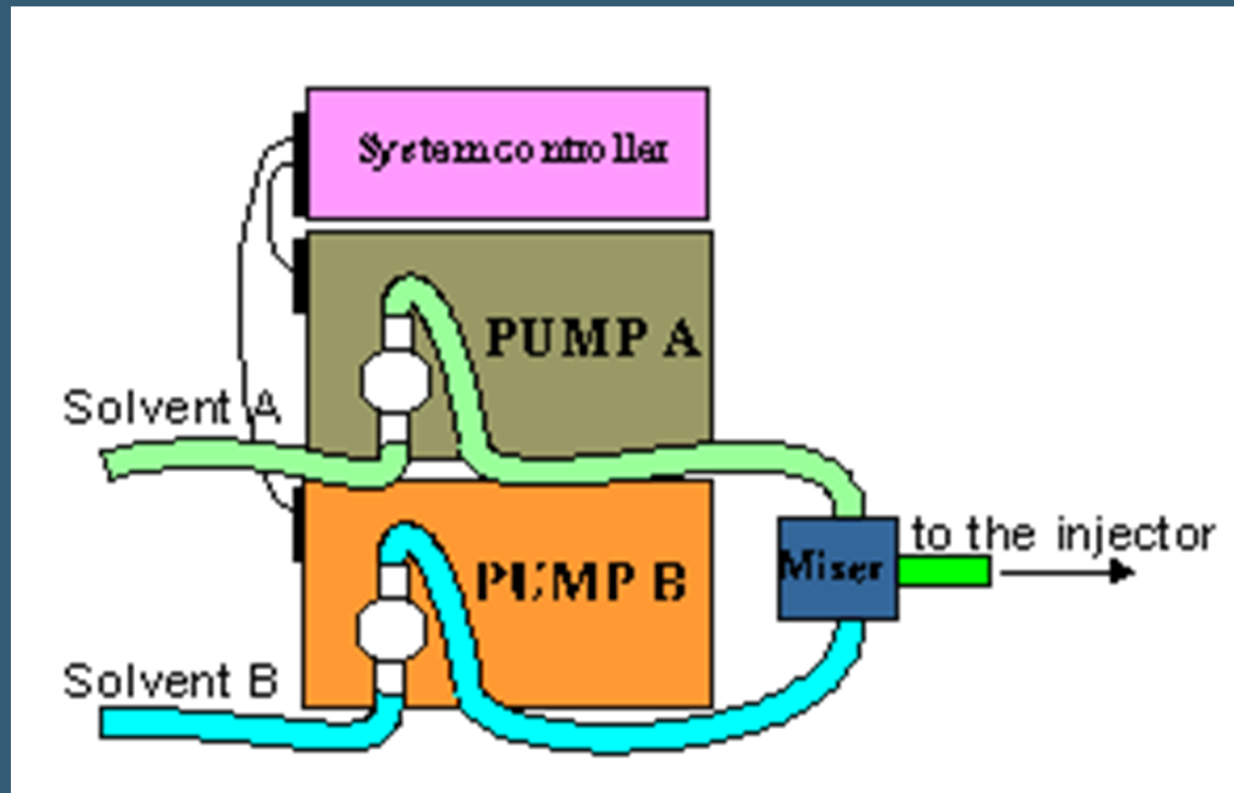
TLUMENÍ PULSŮ

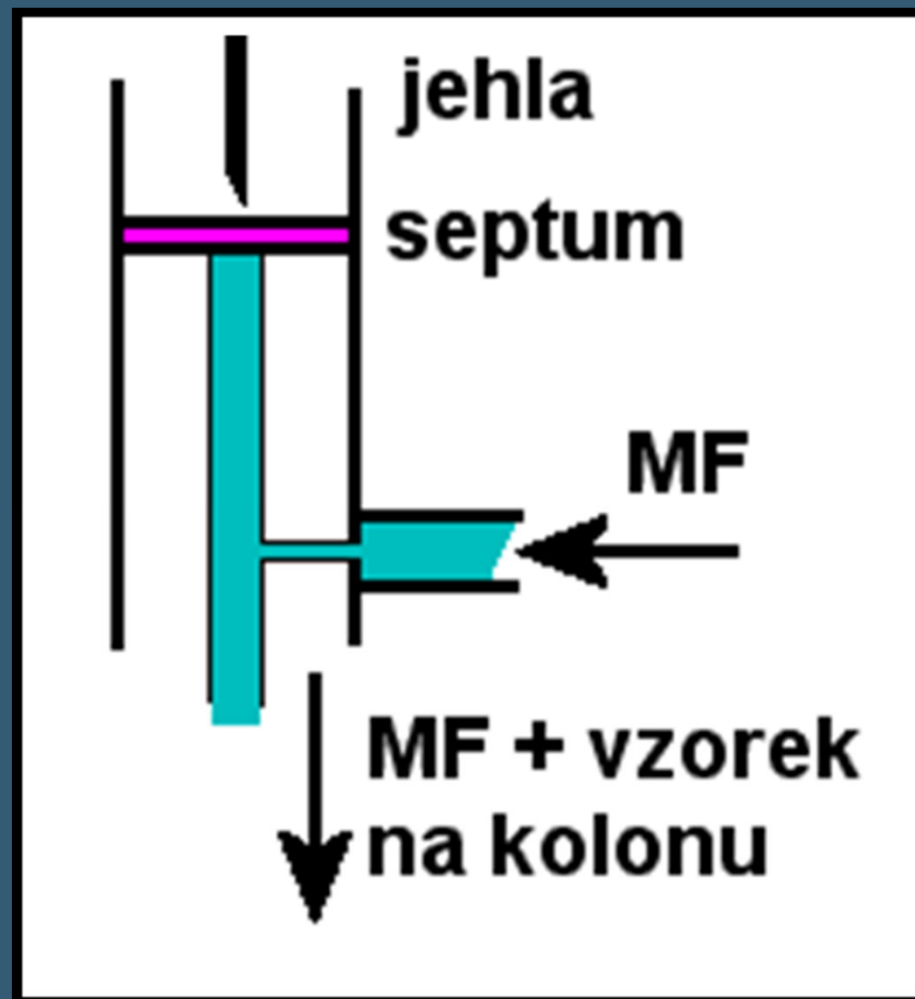
GRADIENT NÍZKOTLAKÝ

GRADIENT VYSOKOTLAKÝ

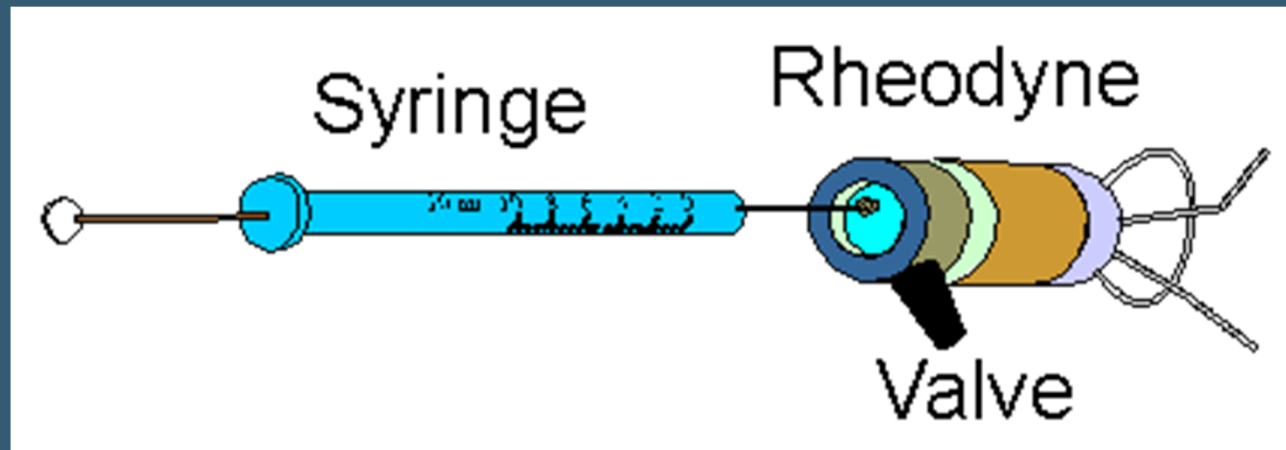

DÁVKOVÁNÍ – SEPTUM

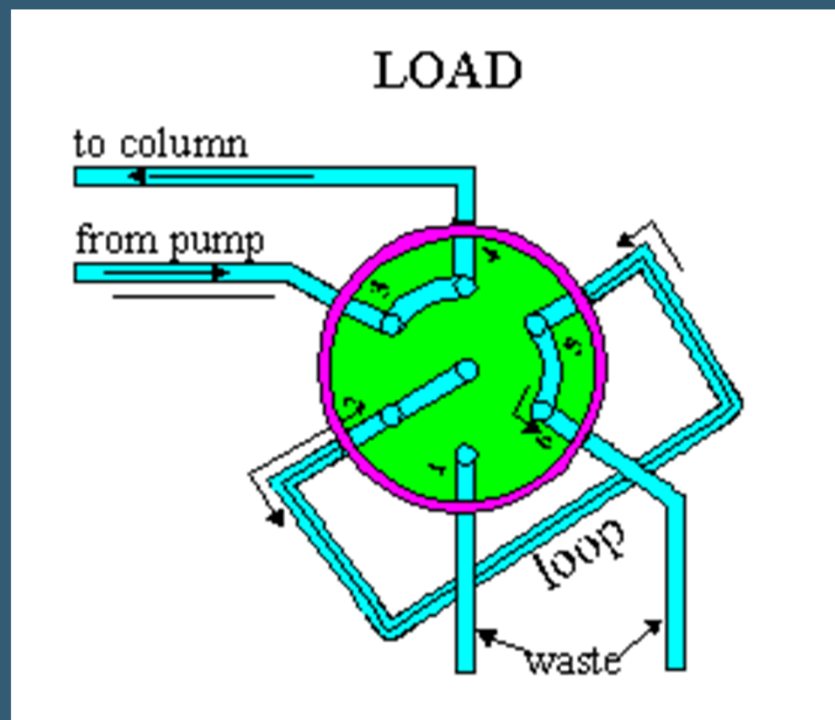

DÁVKOVÁNÍ

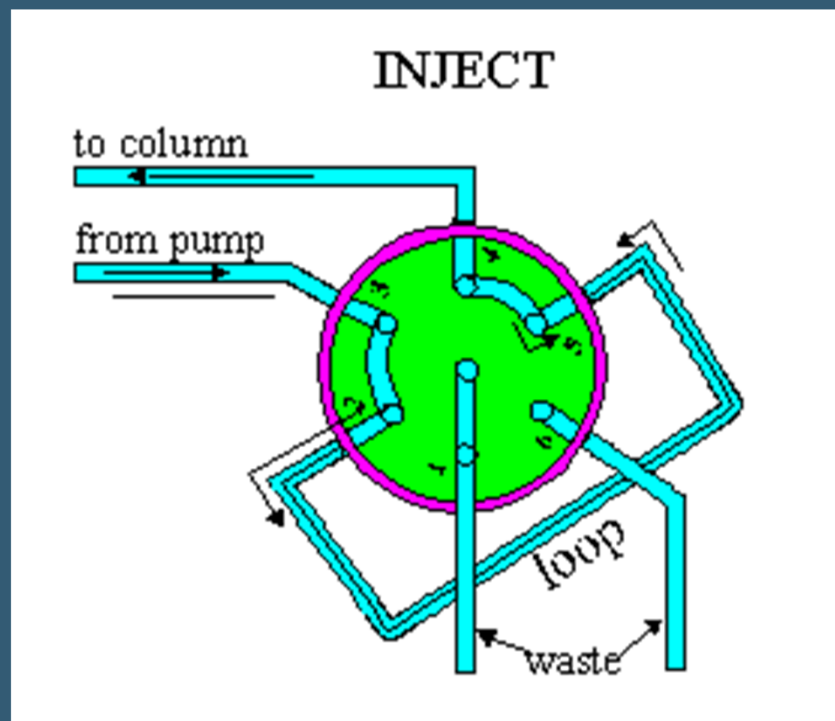
DÁVKOVACÍ VENTIL

DÁVKOVACÍ VENTIL – „LOAD“

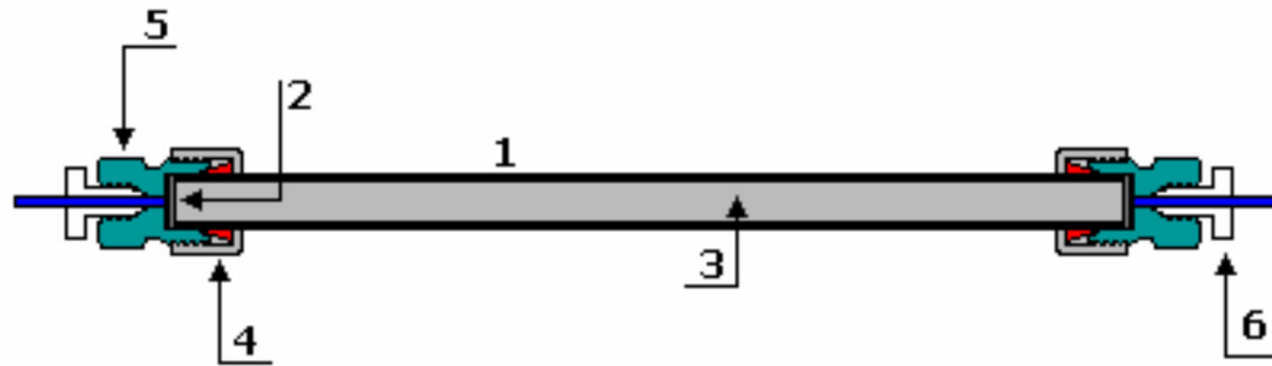
DÁVKOVACÍ VENTIL – „INJECT“

KOLONY PRO FPLC

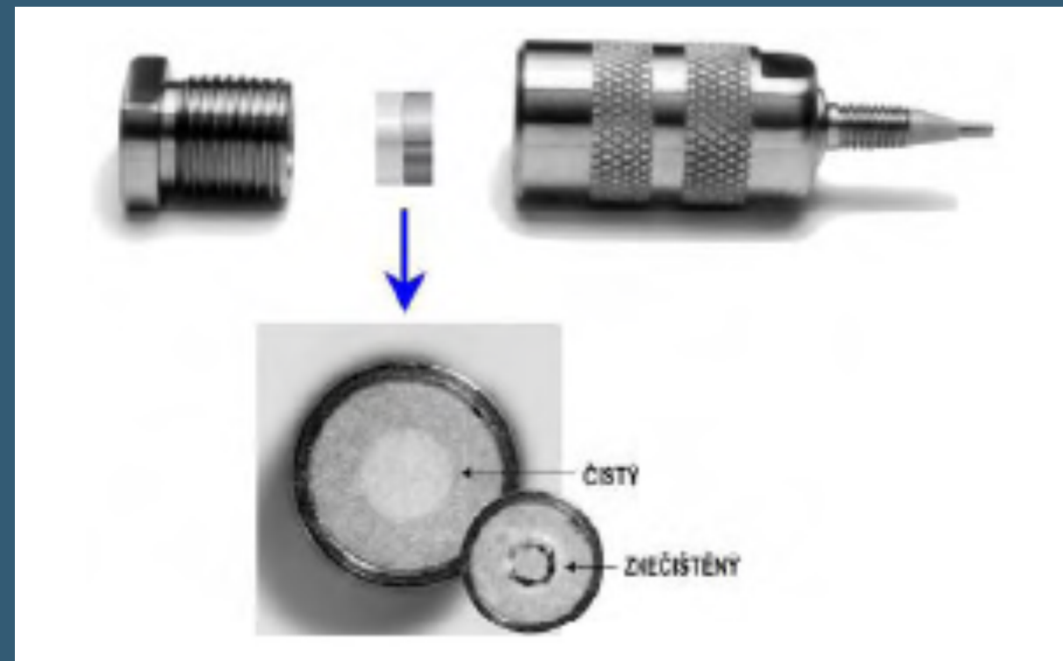

KOLONA

1. kovový plášť
2. porézní kovová frit
3. stacionární fáze
4. převlečný ochranný kroužek
5. koncová hlavice
6. vstup pro kapiláru se šroubem

PŘEDKOLONA

KOLONY PRO HPLC A UPLC

KOLONY PRO NANO- A KAPILÁRNÍ HPLC

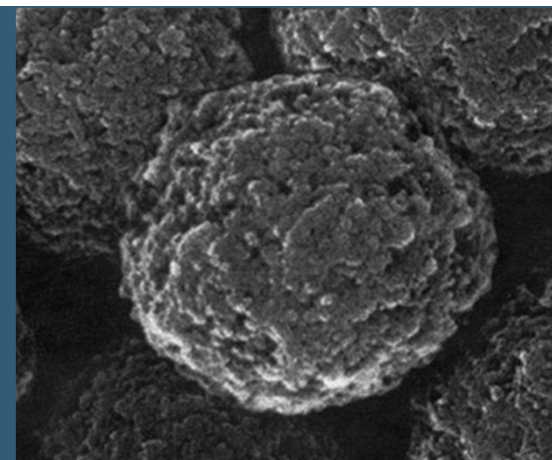
ČÁSTICOVÝ SORBENT

tvar: sférický (bez povrchových vad)

rozměr pro kolony:

analytické 1 – 8 μm

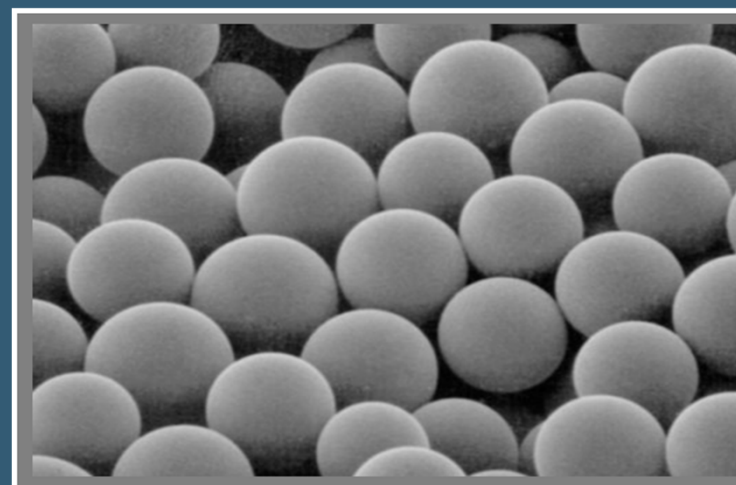
preparativní > 10 μm

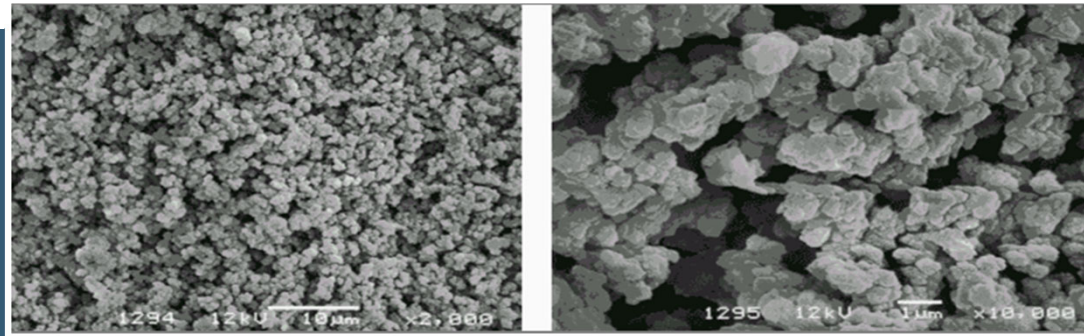
povrchové rozrůznění

póry

polymerní částice

MONOLITICKÝ SORBENT

makropóry: ~ 1500 nm; mezopóry: < 50 nm,
mikropóry < 2 nm

pórovitost monolitické stacionární fáze až 85 %;
oproti částicové s pórovitostí *max* 60 %

vysoké průtoky za **nízkých** tlaků;
velká efektivní plocha \Rightarrow rychlá separace;
vysoké rozlišení a *vysoká* kapacita

monomer + polymerační činidlo + porogen

ML-SF na bázi siliky

tetramethoxysilan (TMOS)

tetraethoxysilan (TEOS) + kyselina octová + polyethylenglykol (PEG)

ML-SF na bázi organických materiálů

styren-divinylbenzen (S-DVB)

izooktan

metakryláty

tetrahydrofuran

vinyl-deriváty (vinylpyrrolidon, vinylacetát)

dekanol

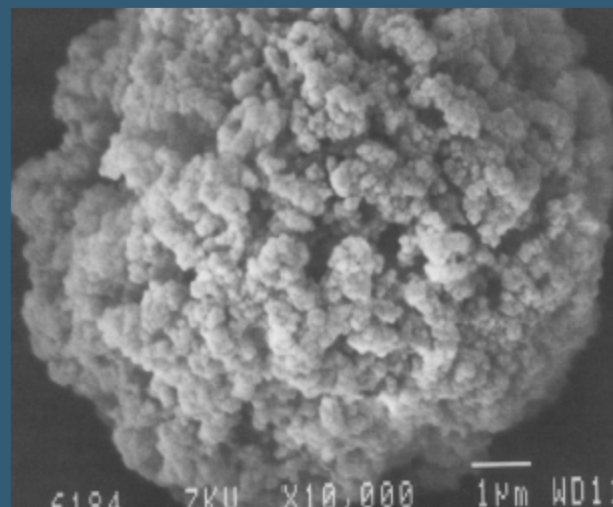
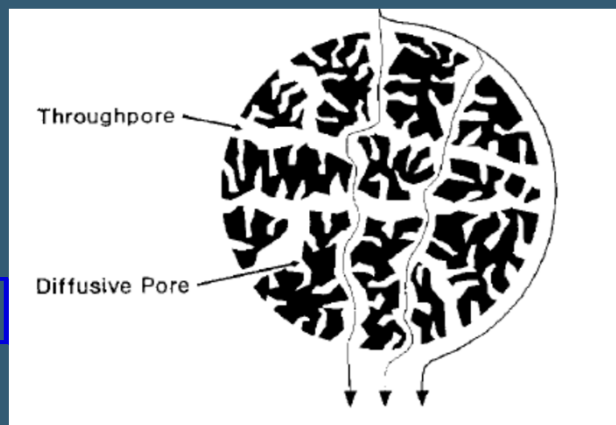
nevýhoda: obtížná výroba

provedení: disk, trubička, plněná kapilára

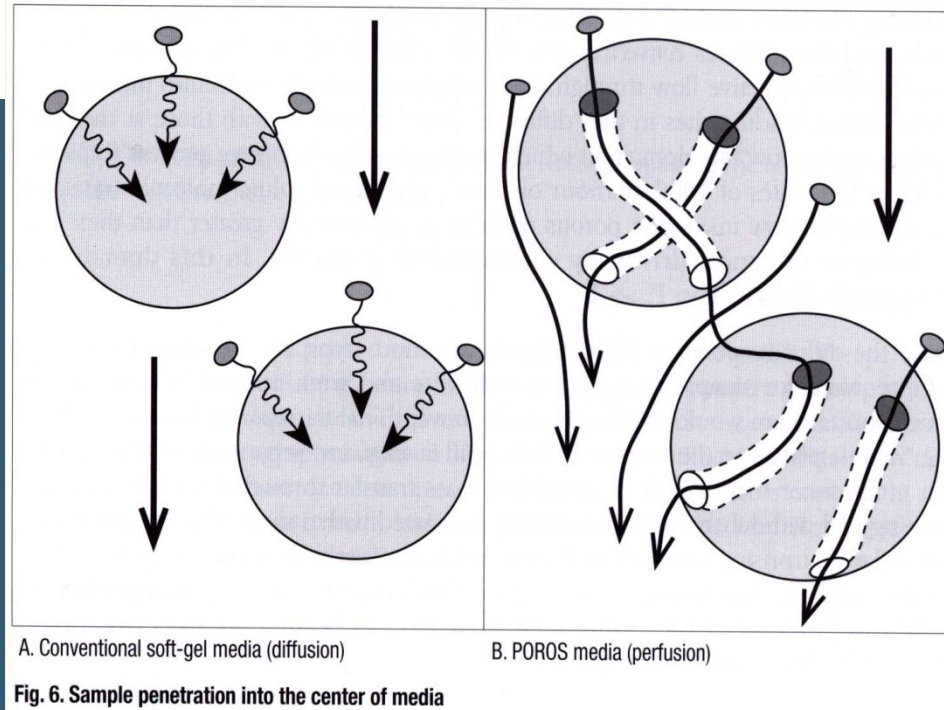

PERFÚZNÍ CHROMATOGRRAFIE

- Využívá médií - **POROS média**, jejichž částice (10, 20, 50 μm) mají velké příčné póry - 600 - 800 nm. Molekuly biopolymerů unášené **konvektivním prouděním** mobilní fáze se těmito póry lehce dostávají do nitra částic. Příčné póry jsou navíc vzájemně propojeny krátkými “difuzními” póry - 50–150 nm. Vytváří se tak síťová struktura s rozsáhlým vnitřním prostorem pro interakci nosiče s biopolymerem.

PERFÚZNÍ CHROMATOGRAFIE - PRINCIP

Průtokem mobilní fáze vytváří napříč každou částicí média rozdíl tlaku, který indukuje **konvektivní tok příčnými póry (perfúze)**. Biomakromolekuly ve vzorku se tak dostávají do kontaktu jak s povrchem částic, tak i s vazebnými místy v jejich nitru.

PERFÚZNÍ CHROMATOGRRAFIE

K efektu perfúze dochází jen při určité průtokové rychlosti. Moderní HPLC a FPLC systémy mohou zajistit podmínky perfúze pouze u malých analytických POROS kolon (4.6 x 100 mm, objem 1.7 ml, při průtokové rychlosti kolem 10 ml.min⁻¹).

- Výhody ve srovnání s chromatografií konvenční:
 - Kapacita je vysoká, nezávisí na průtokové rychlosti.
 - Rozlišení je vysoké, nezávisí na průtokové rychlosti.
 - Rychlost separace je obvykle 10 - 100x větší než u konvenčních médií, řádově se pohybuje v minutách.

PERFÚZNÍ CHROMATOGRAFIE - PRINCIP

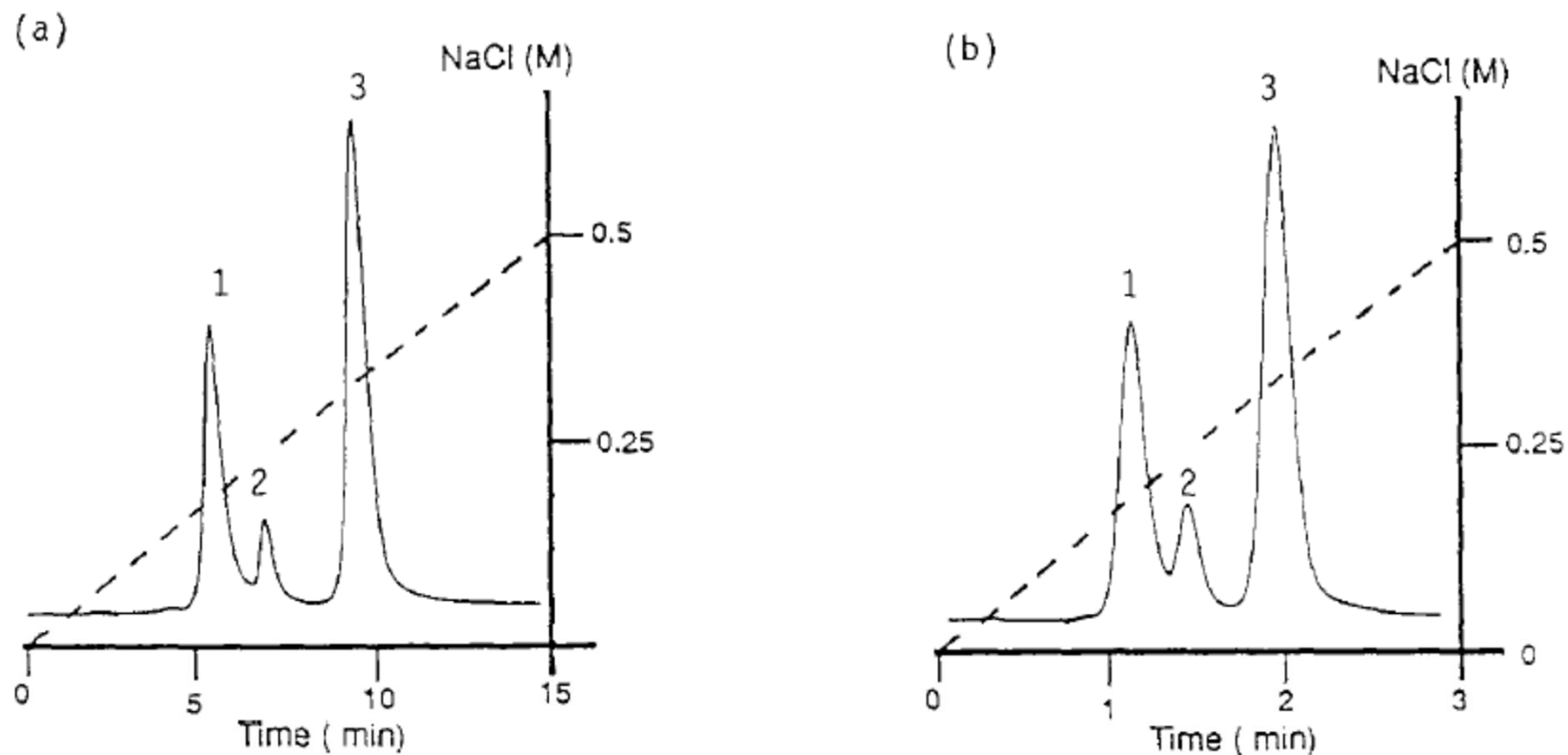
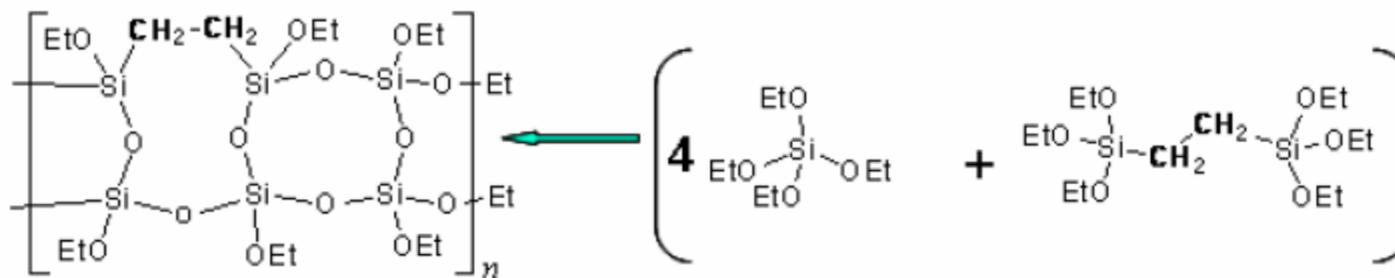

Fig. 14. Separation of model proteins on POROS S/M; 75 μg load of a protein mixture containing chymotrypsin (1), cytochrome *c* (2), and lysozyme (3); detection at 280 nm; column, 100 \times 4.6 mm I.D.; 20 mM 2-[N-morpholino]ethanesulfonic acid buffer, pH 6.0; detection at 280 nm. (a) 1 ml/min, 15-min gradient to 0.5 M NaCl; (b) 5 ml/min; 3-min gradient to 0.5 M NaCl.

UPLC stacionární fáze Waters

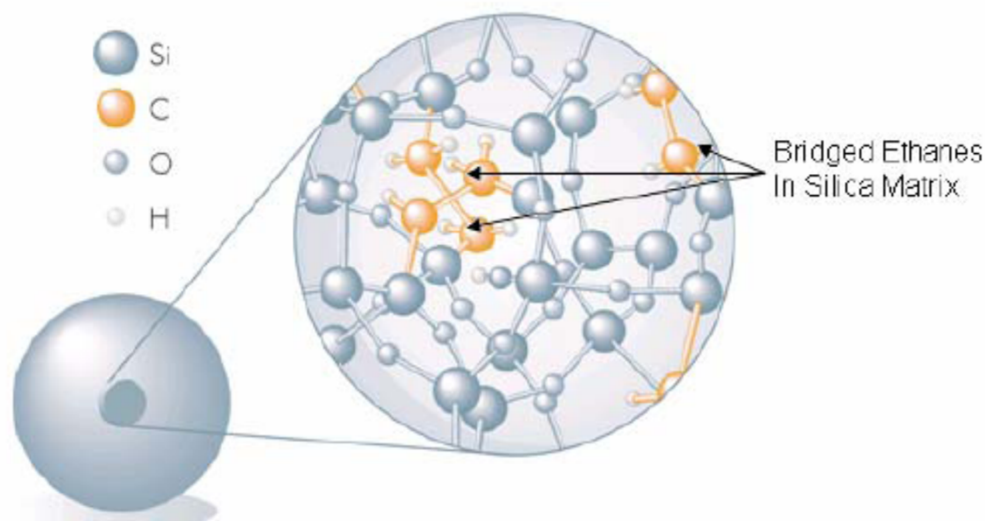
technologie "Hybrid (Silicon-Carbon) Particle Technology"

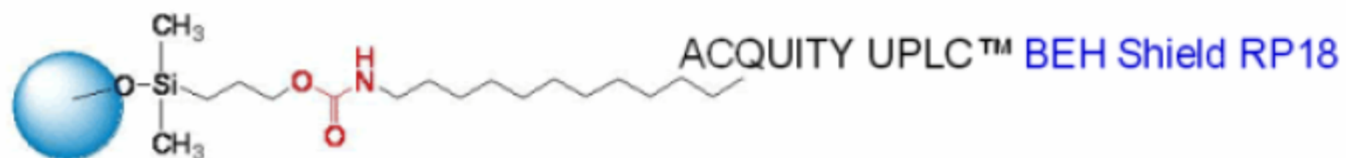
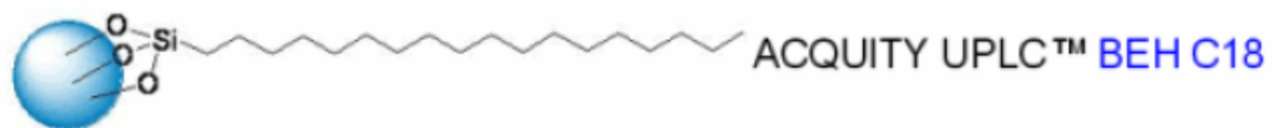
Polyethoxysilane (BPEOS)

Tetraethoxysilane (TEOS)

Bis(triethoxysilyl)ethane (BTEE)

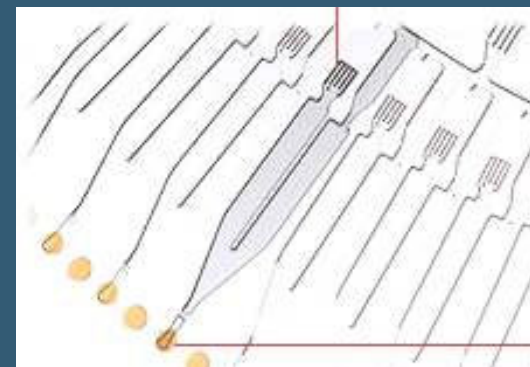
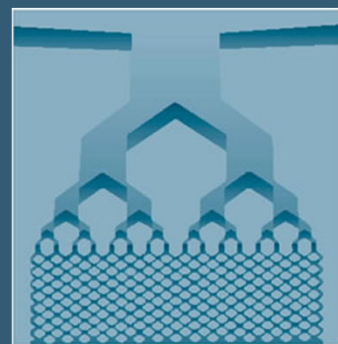
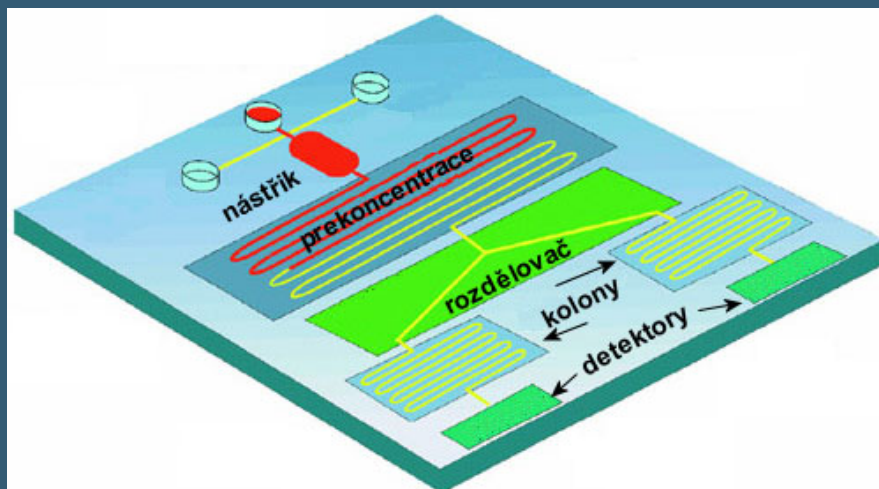

UPLC stacionární fáze Waters

CHIPOVÁ CHROMATOGRRAFIE

struktury vyleptané do křemíkové (Si) destičky

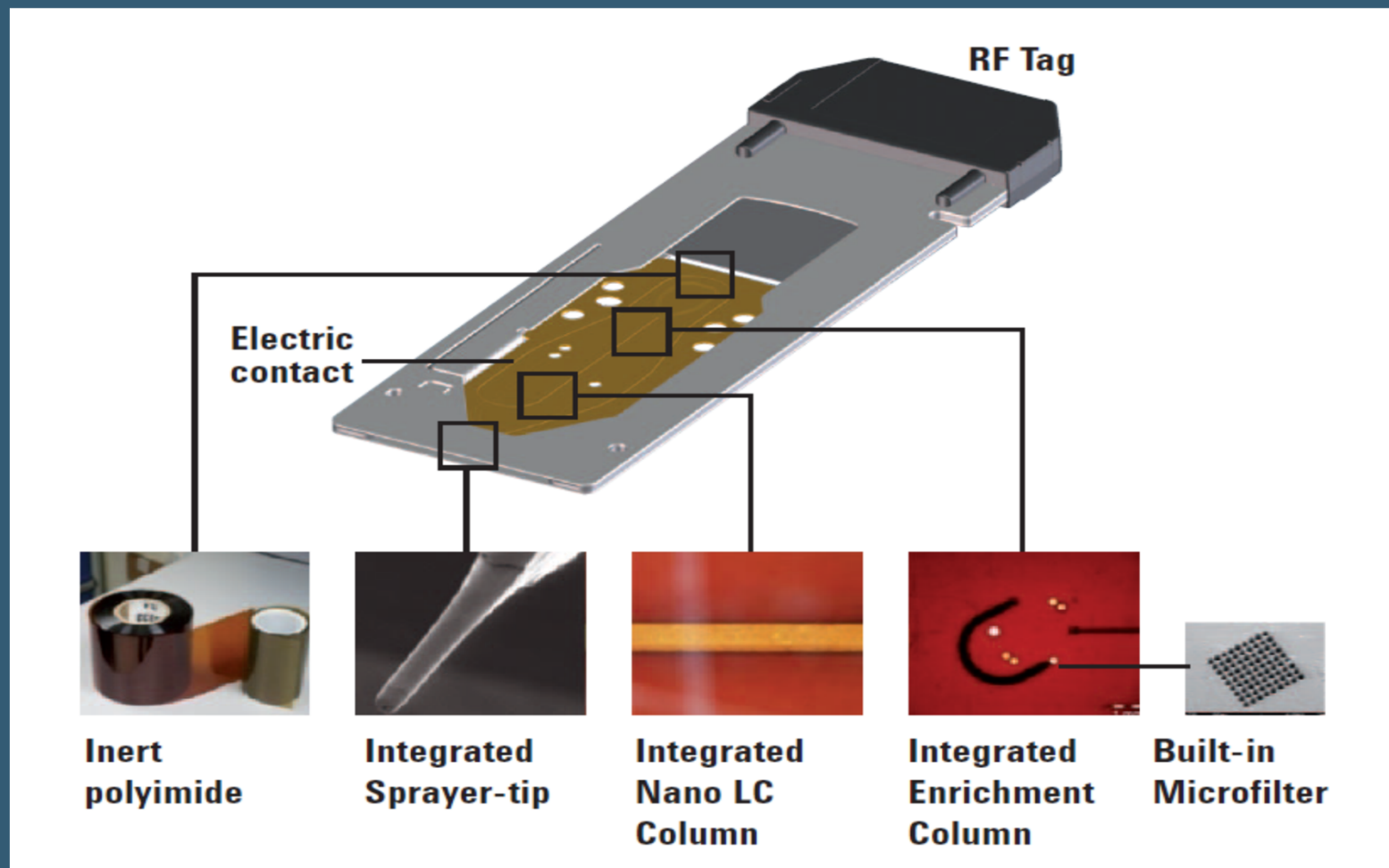
pohyb MF: pumpa, odstředivá síla, elektrostaticky

výhody: rychlost analýzy, velikost,
malá spotřeba vzorku (< nl !)

nevýhody: práce s malými objemy
(povr. napětí, elektrostatické interakce)

CHIPOVÁ CHROMATOGRRAFIE

AGILENT

MUNI
SCI

DETEKTORY

DETEKTORY

	RI	UV-VIS	IR	FLD	ECD	CONDUCT	CORONA	ELSD
typ detektoru	nedestruktivní	nedestruktivní	nedestruktivní	nedestruktivní	destruktivní	nedestruktivní	destruktivní	destruktivní
odezva	univerzální	selektivní	selektivní	selektivní	selektivní	selektivní	selektivní	univerzální
měřená veličina	index lomu	absorbance	absorbance	intenzita fluorescence	elektrický proud	vodivost	elektrický proud	rozptyl světla
typická citlivost (hmotnost/ml)	µg	ng	µg	pg	pg	ng	ng	µg
lineární rozsah	10 ⁴	10 ⁵	10 ⁴	10 ³	10 ⁶	10 ⁶	10 ⁵	10 ²
závislost odezvy na průtoku	ano	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ano
teplotní závislost	vysoká (10 ⁻⁴ jed. ind. lomu)	nízká	nízká	nízká	vysoká (1,5%)	vysoká (2,0%)	nízká	vysoká
gradientová eluce	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ano (částečně)

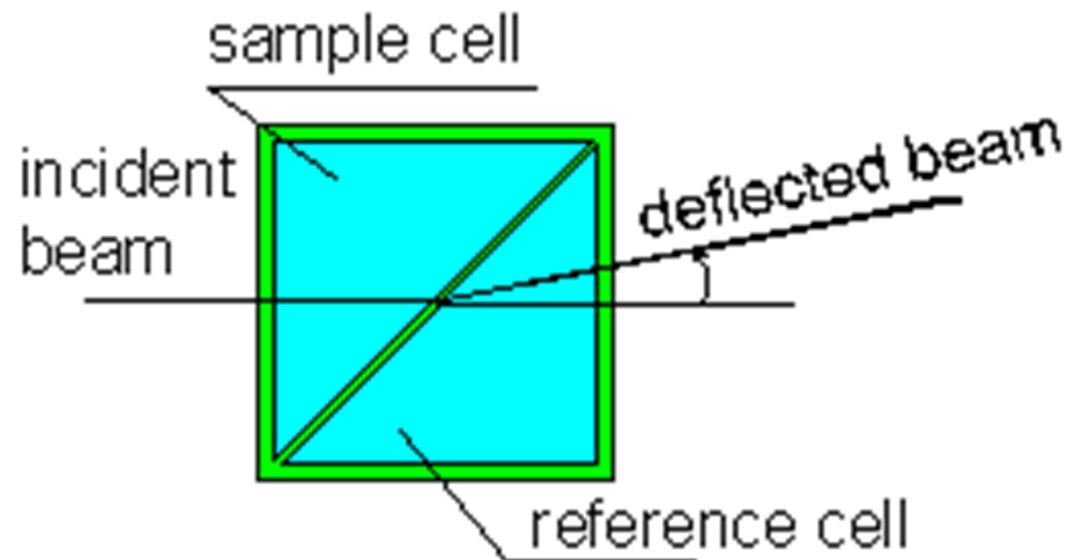
REFRAKTOMETRICKÝ DETEKTOR

index lomu

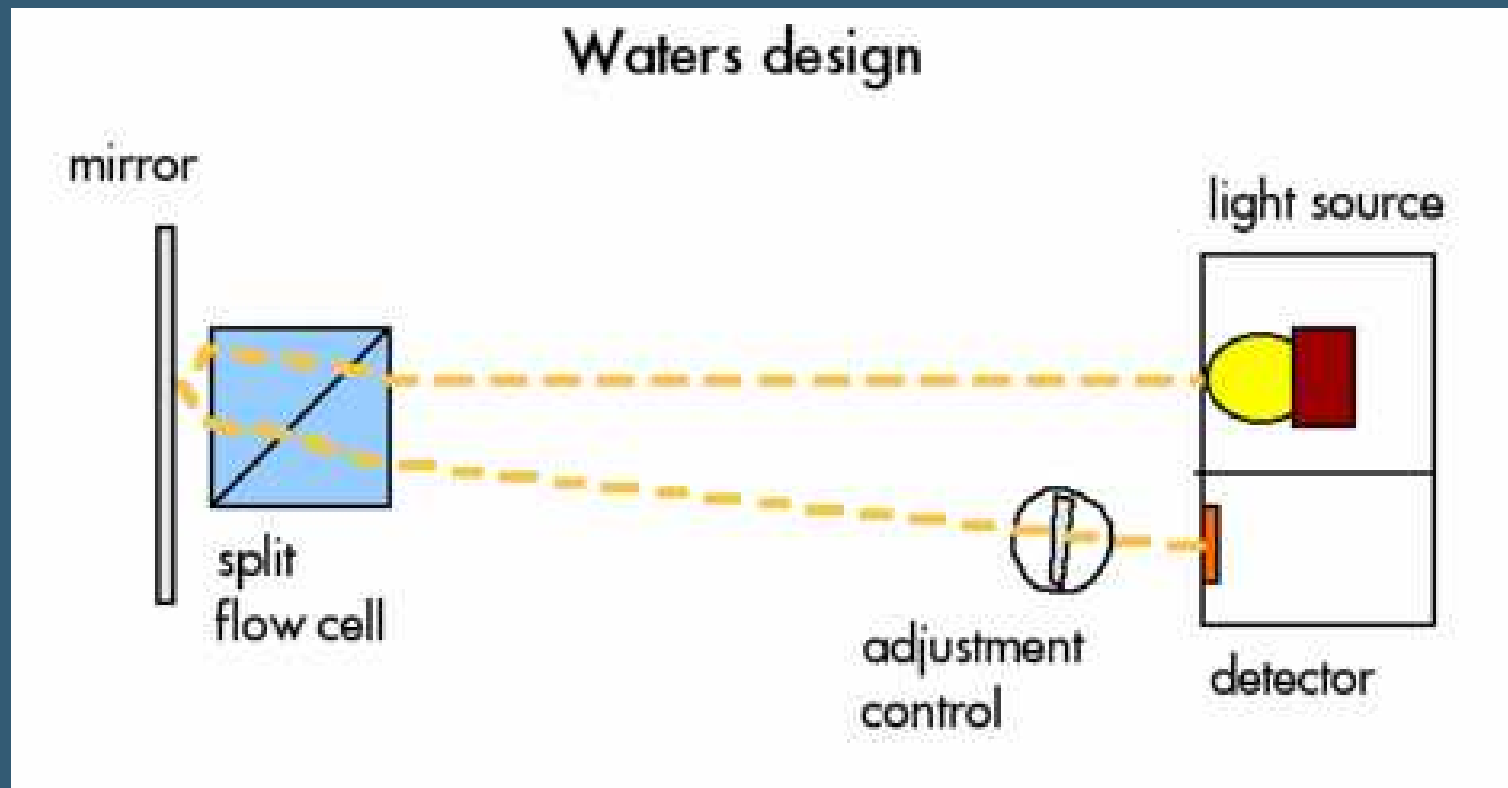
šum 10^{-7}

dyn. rozsah 10^4

citlivost 10^{-7} g/ml

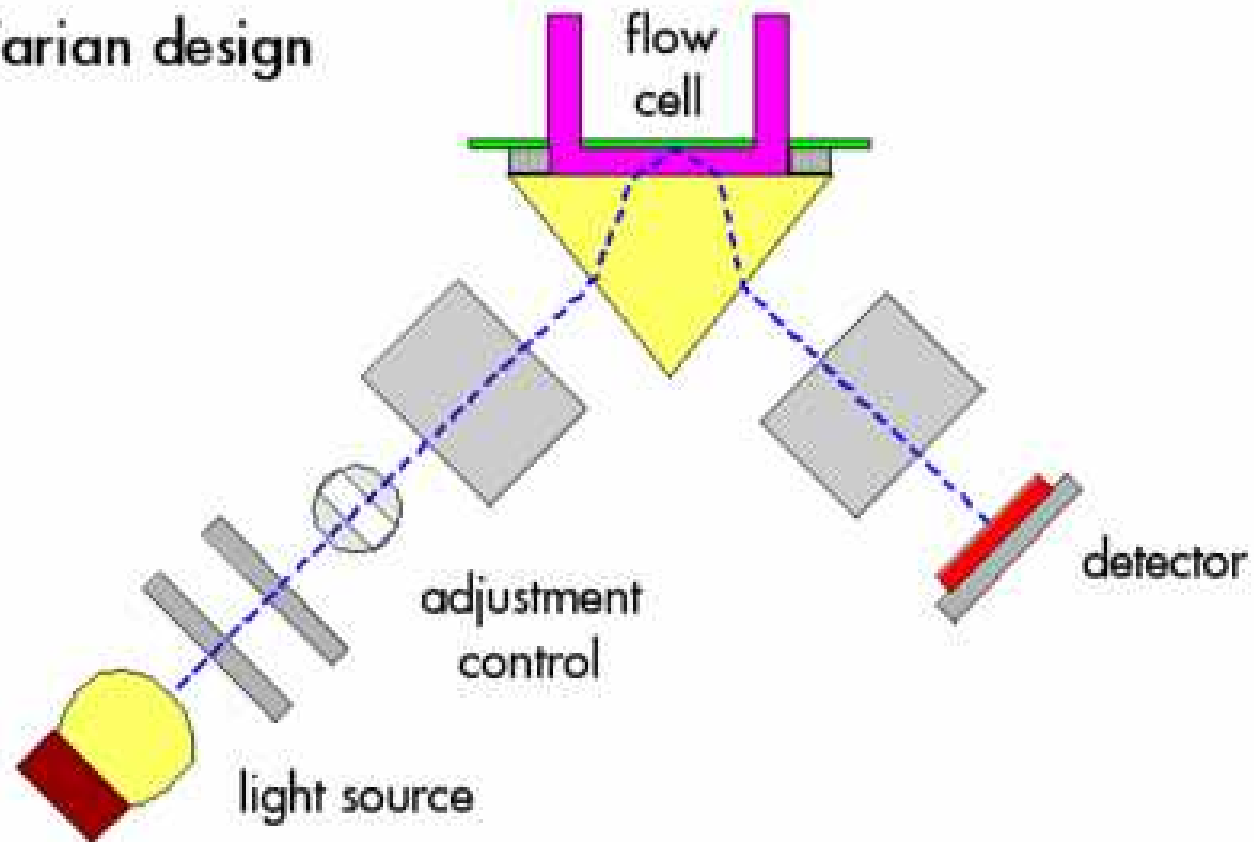

REFRAKTOMETRICKÝ DETEKTOR

REFRAKTOMETRICKÝ DETEKTOR

Varian design

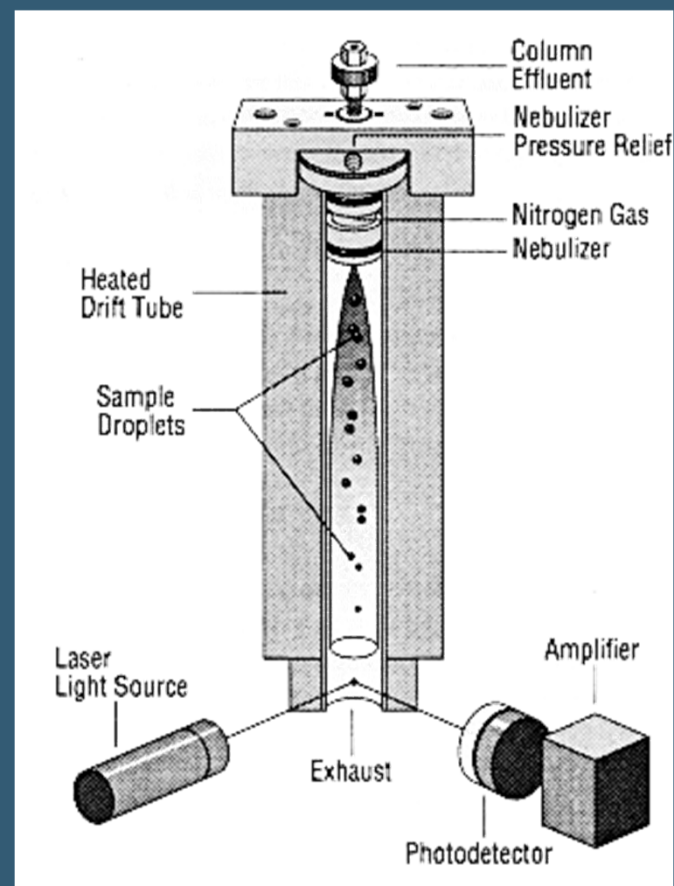
„LIGHT SCATTERING“ DETEKTOR

Rozptyl

šum 10^{-8}

dyn. rozsah 10^4

citlivost 10^{-9} g/ml

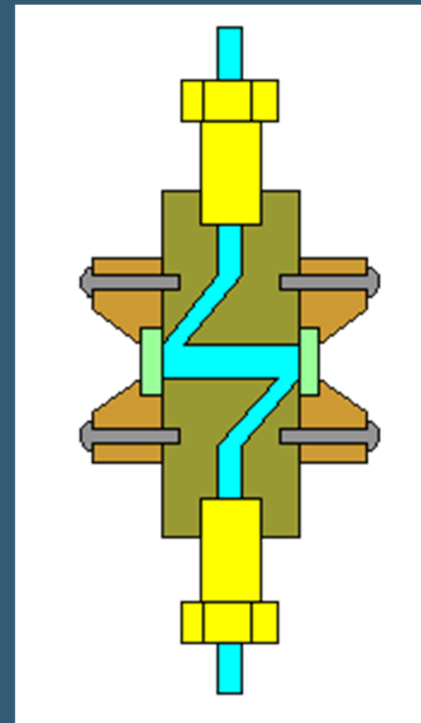
UV – VIS DETEKTOR DETEKČNÍ CELA

Absorbance

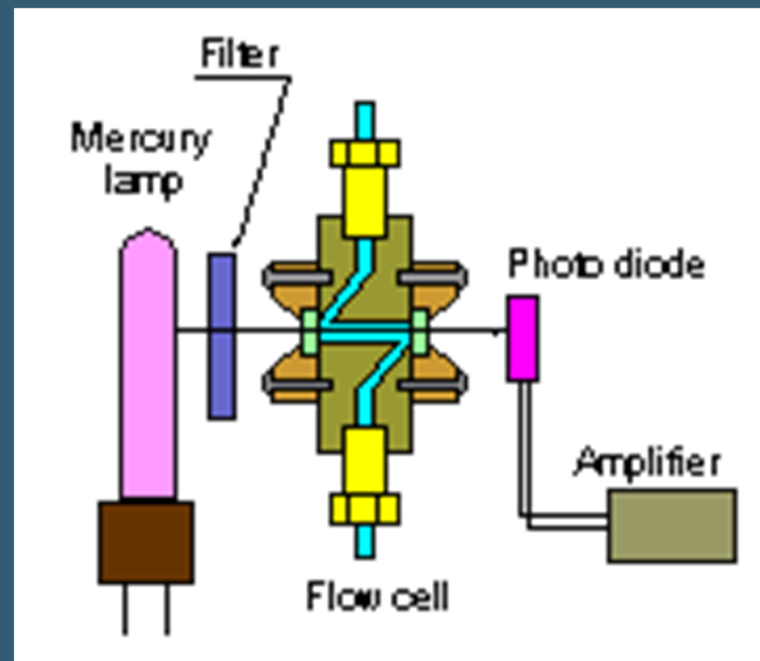
šum 10^{-4}

dyn. rozsah 10^4

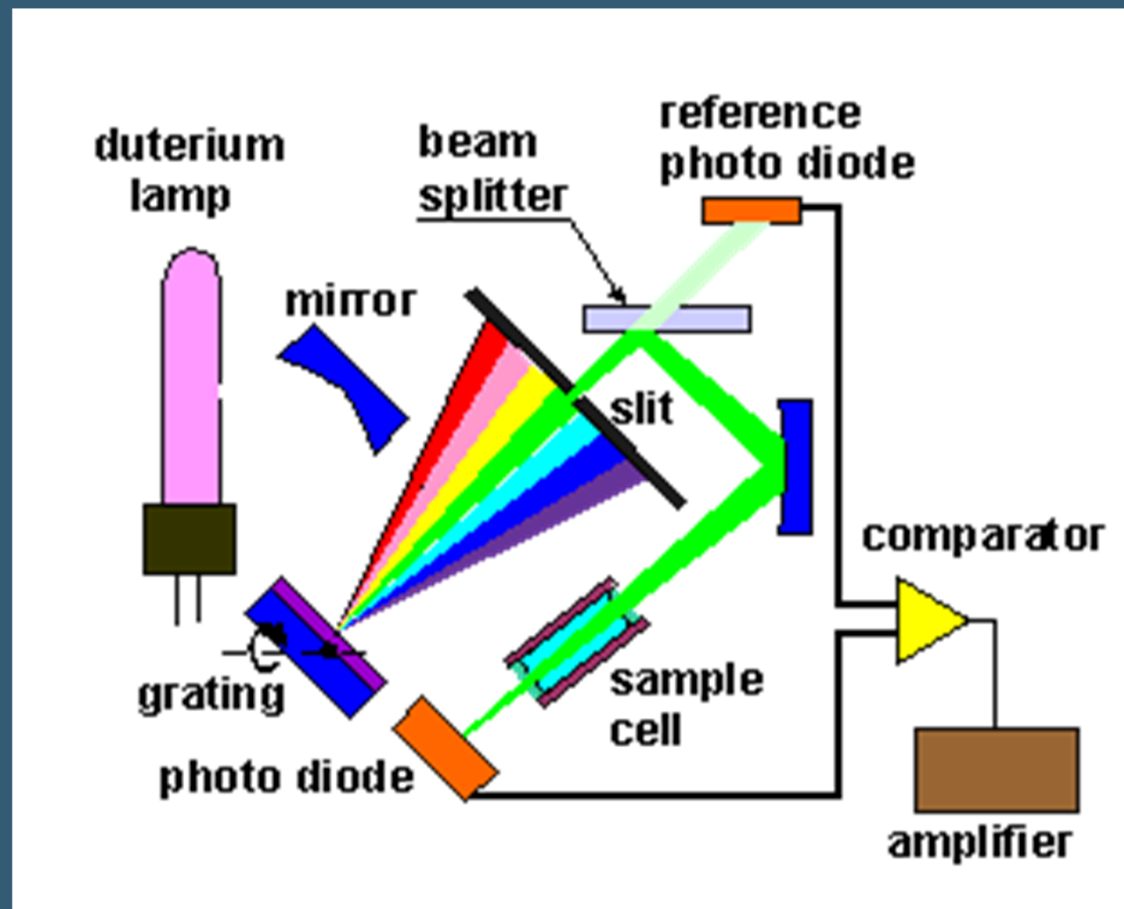
citlivost 10^{-10} g/ml

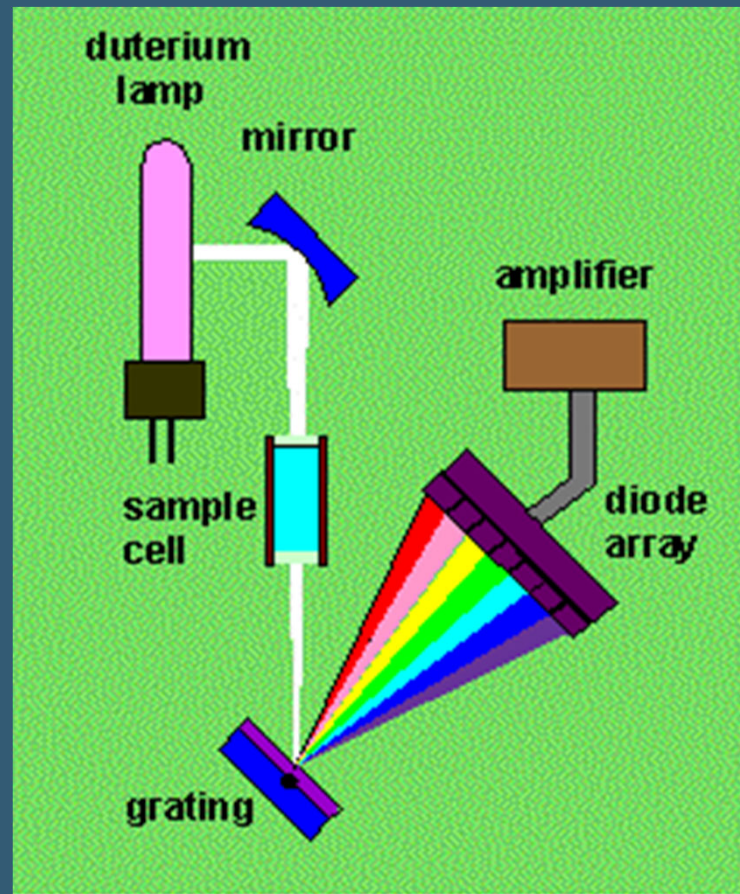
UV – VIS DETEKTOR S FIXNÍ VLNOVOU DÉLKOU

UV – VIS DETEKTOR S PROMĚNLIVOU VLNOVOU DÉLKOU

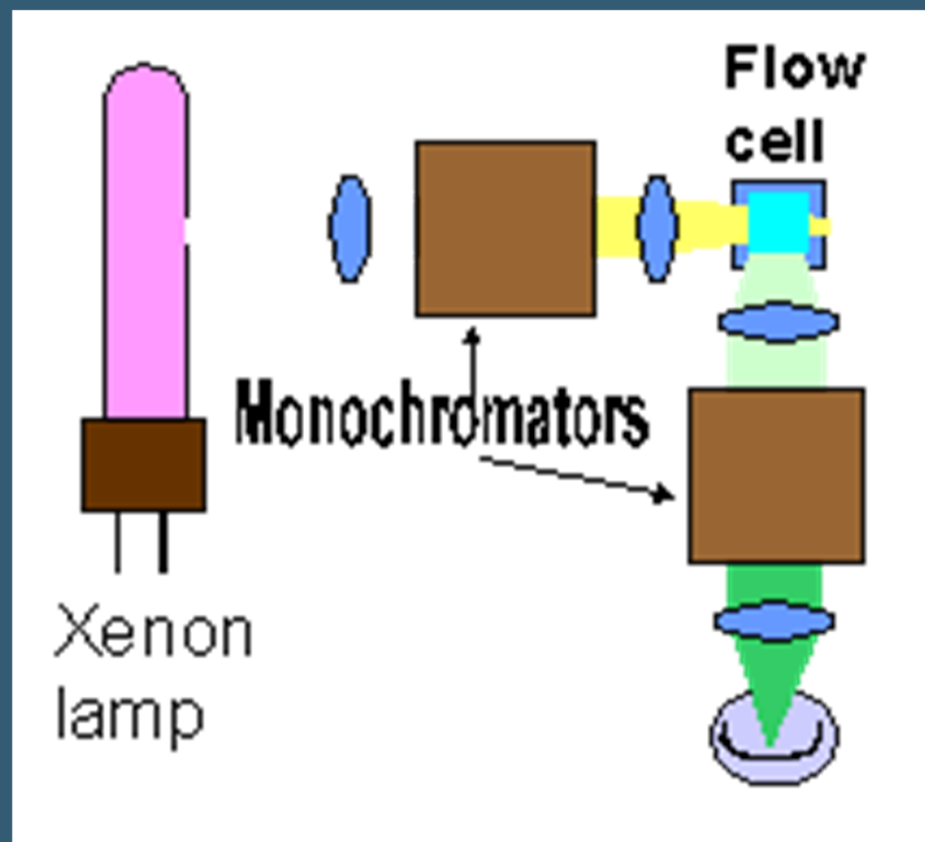
UV – VIS DETEKTOR S DIODOVÝM POLEM

FLUORESCENČNÍ DETEKTOR

Fluorescence

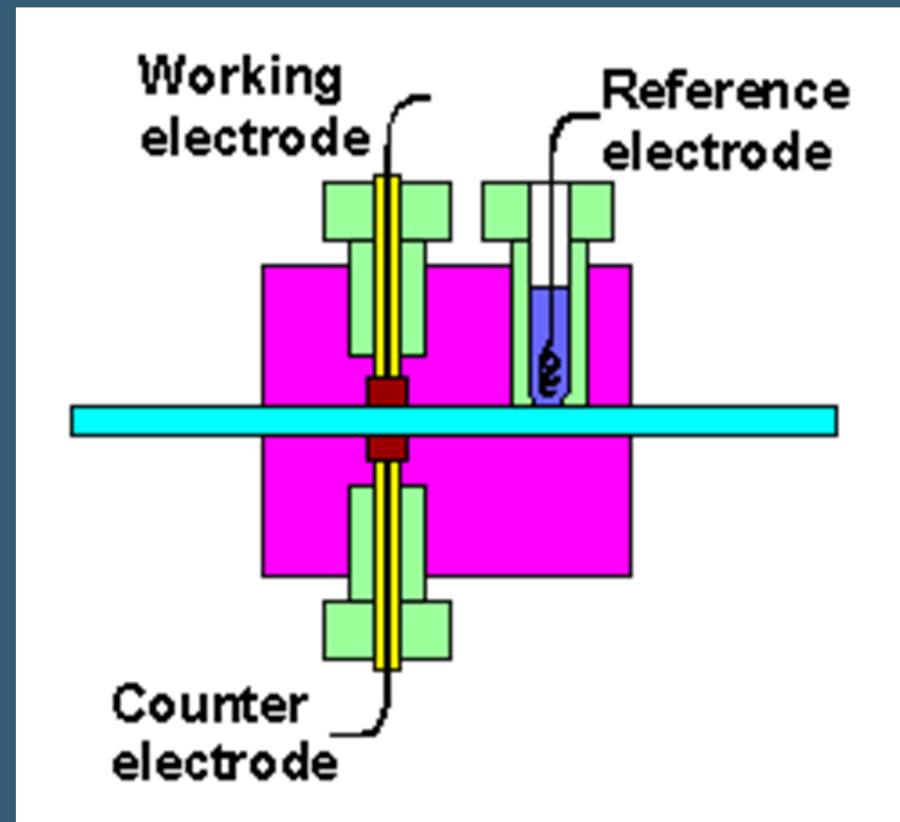
citlivost 10^{-9} g/ml

ELEKTROCHEMICKÝ DETEKTOR

elektrický proud

citlivost 10^{-9} g/ml

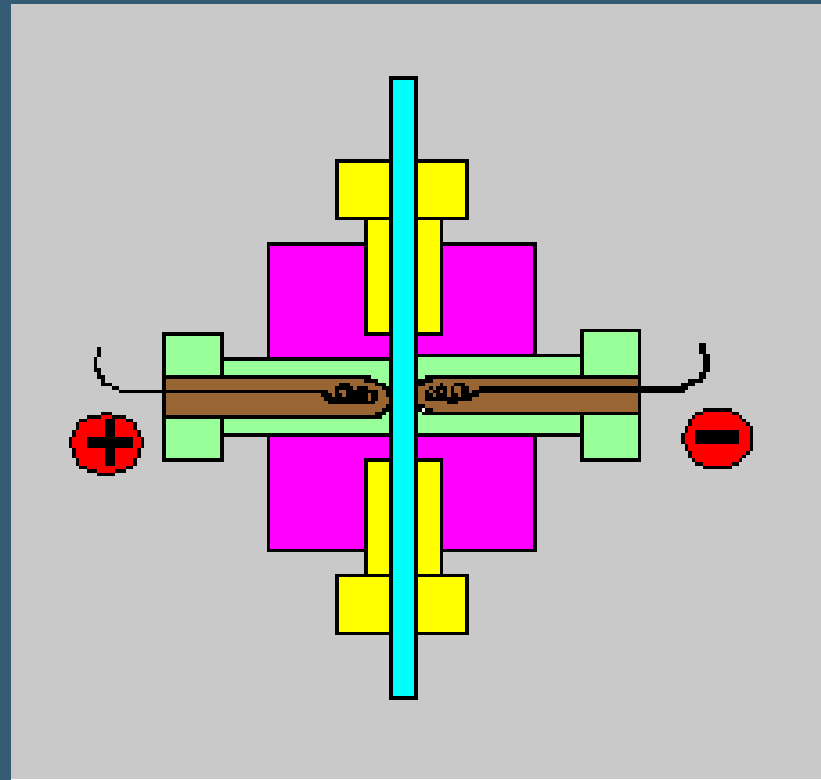
KONDUKTOMETRICKÝ DETEKTOR

Vodivost

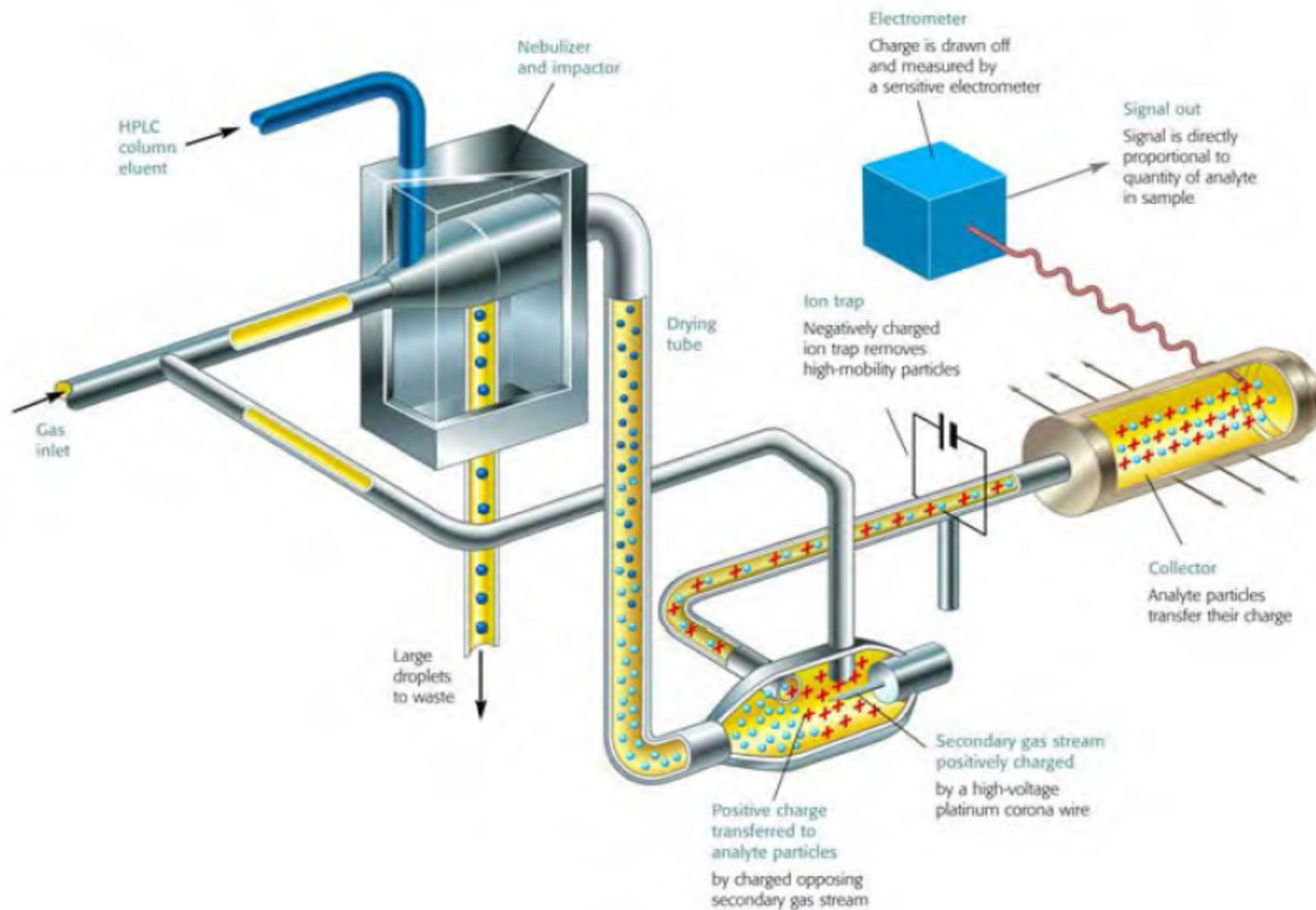
šum 10^{-3}

dyn. rozsah 10^6

citlivost 10^{-8} g/ml

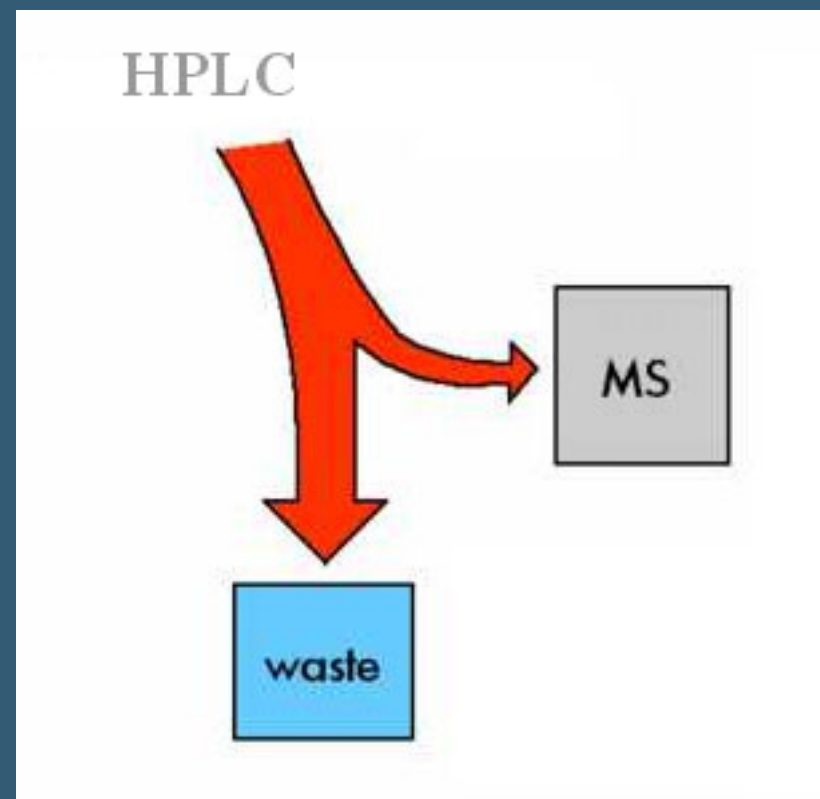
AEROSOLOVÝ DETEKTOR NABITÝCH ČÁSTIC

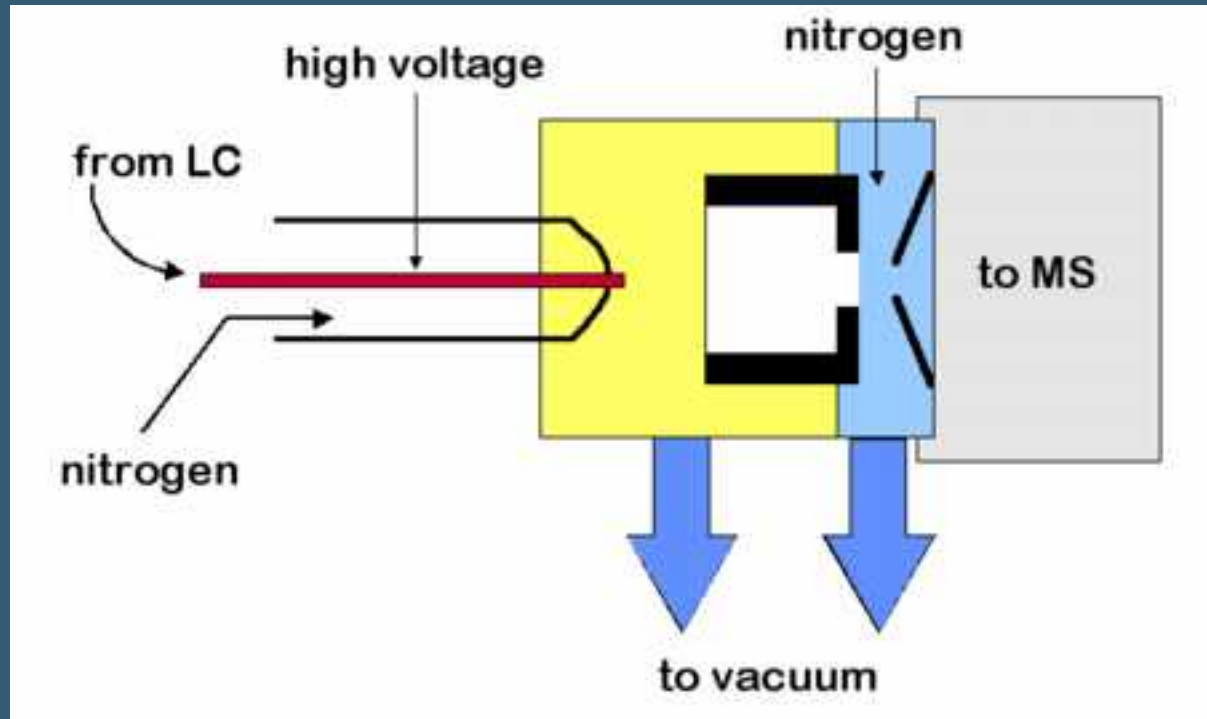
LC-MS

počet iontů

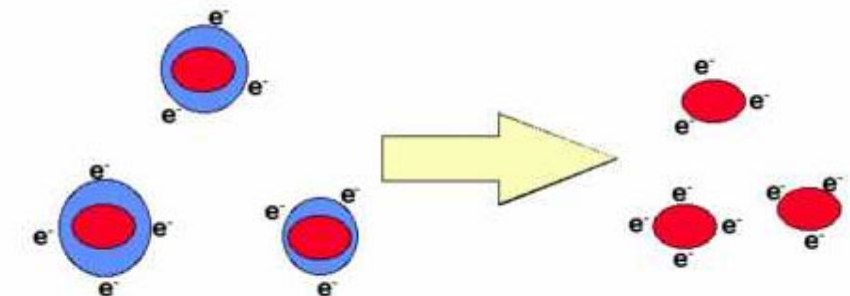
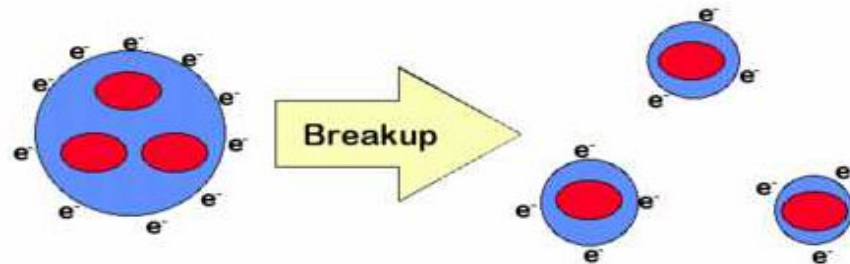
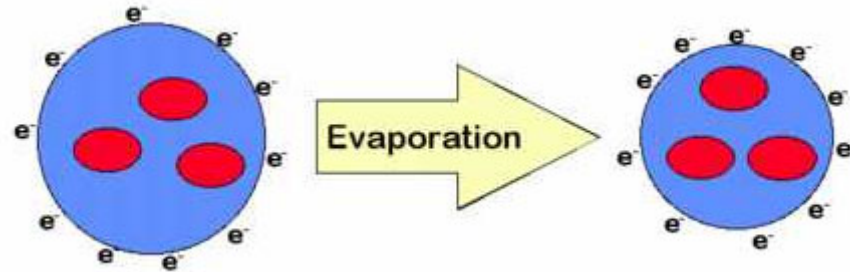
citlivost 10^{-13} g/ml

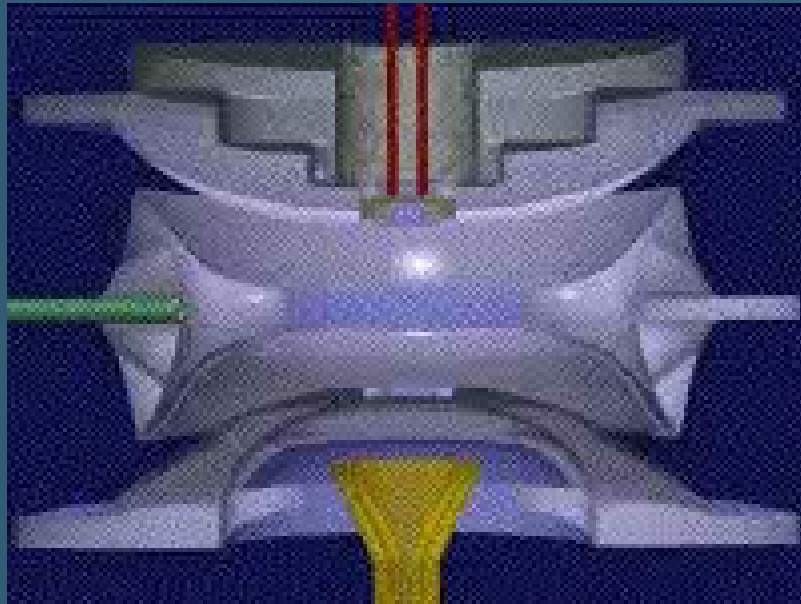
„ELECTROSPRAY“

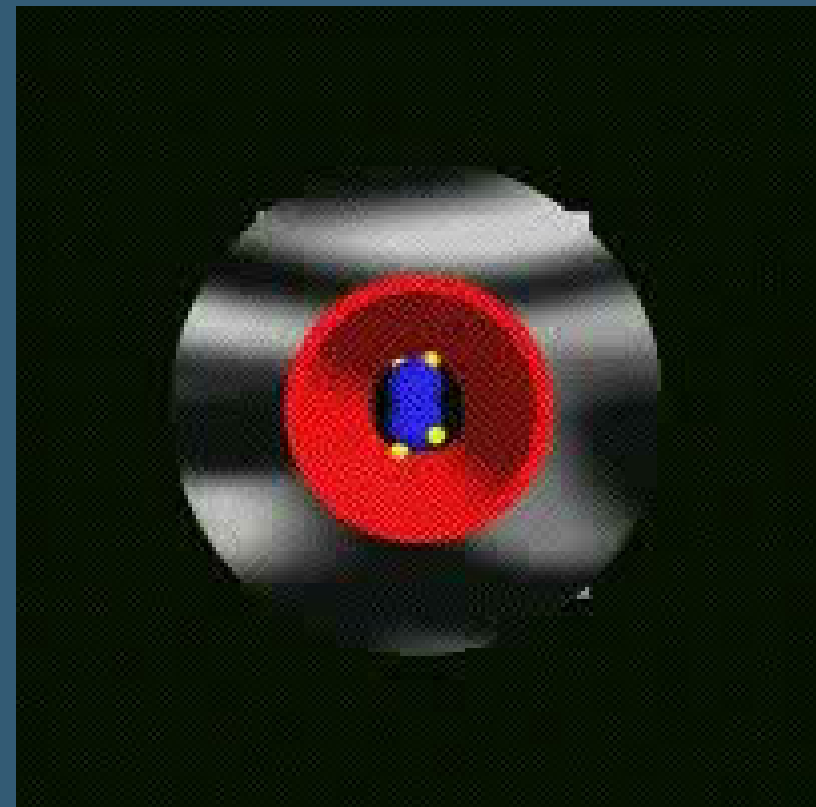
IONIZACE

ANALYZÁTOR

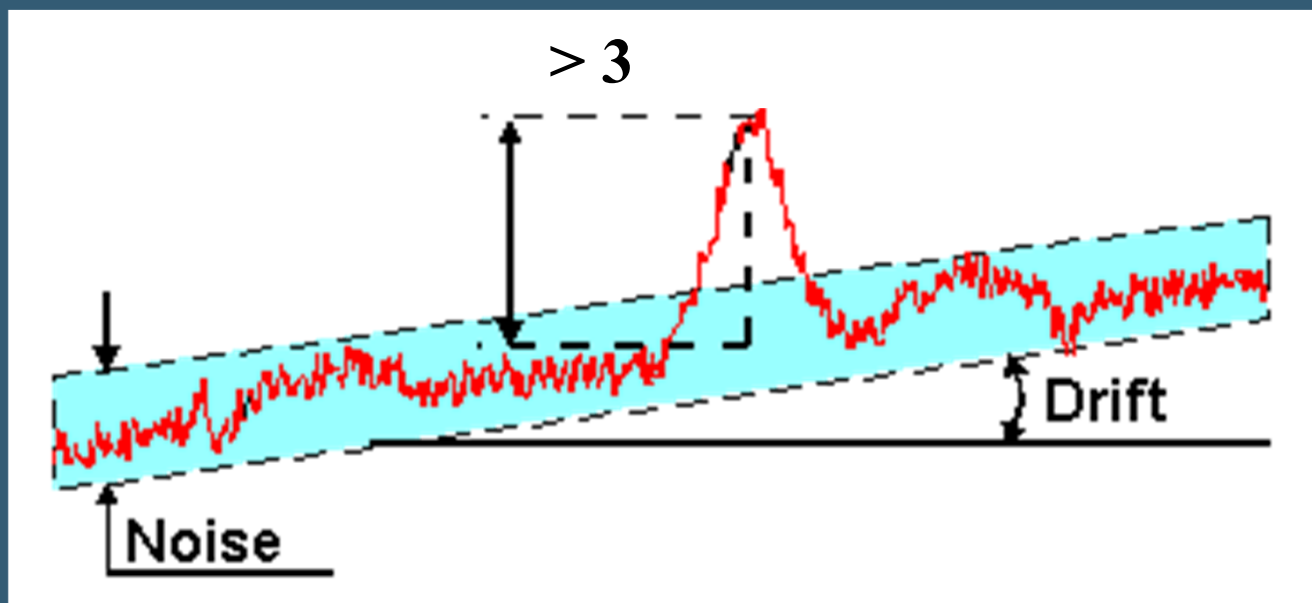

ION TRAP

KVADRUPOL

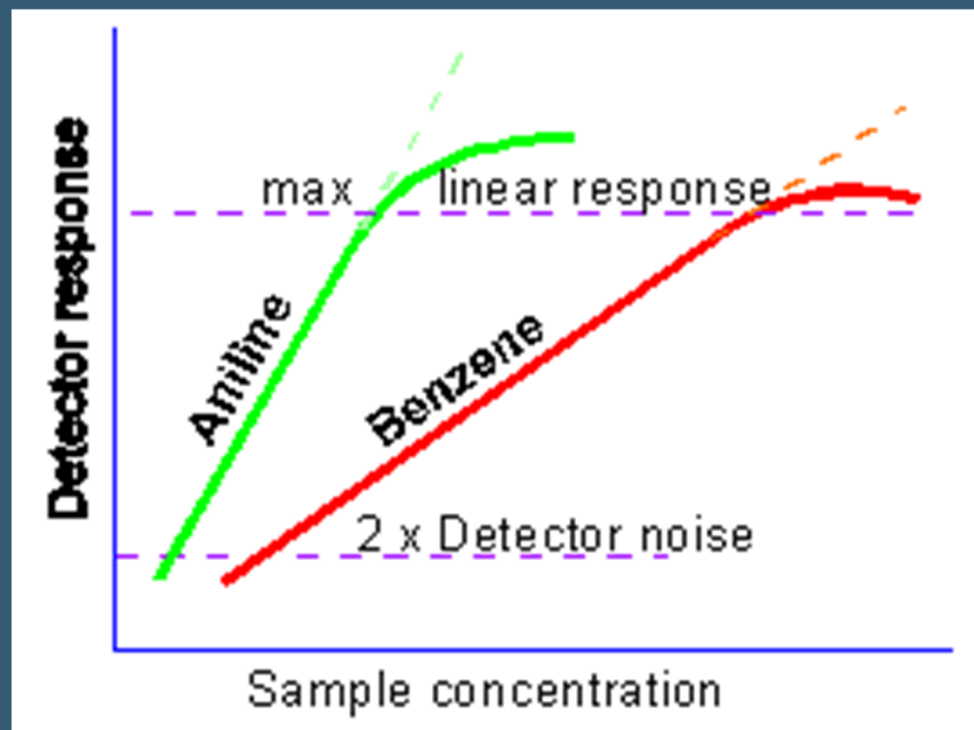
ŠUM A DRIFT DETEKTORU

Mez detekce $S/N > 3$

Mez stanovitelnosti $S/N > 10$

LINEÁRNÍ ROZSAH DETEKTORU

DERIVATIZACE

- zvýšení citlivosti nebo umožnění detekce vůbec
- zvýšení rozlišení nebo umožnění separace vůbec
- zamezení nežádoucí sorpce látek na koloně

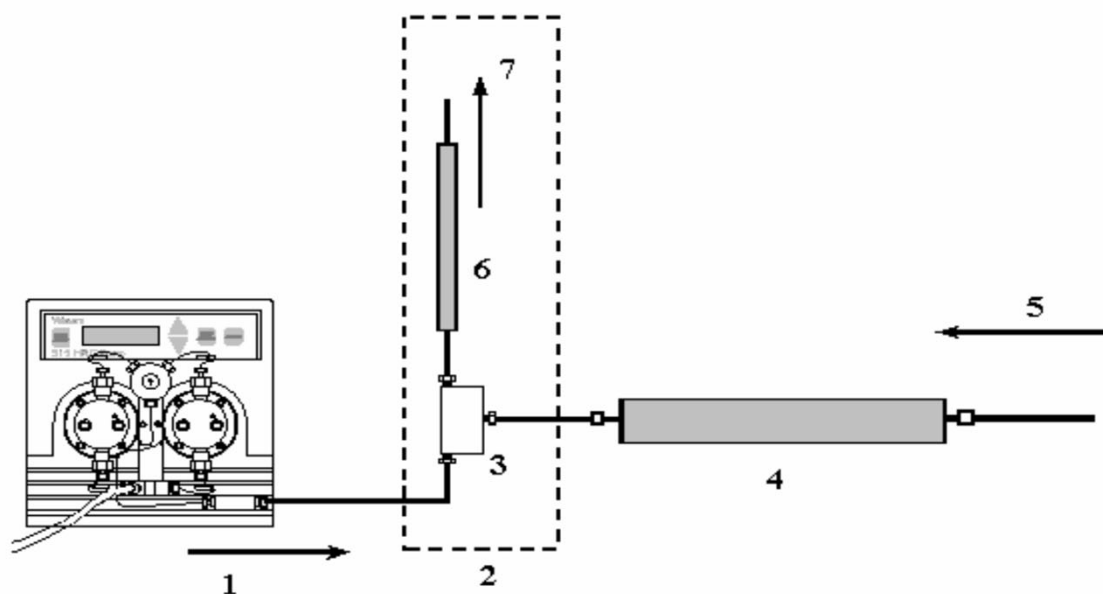
POŽADAVKY NA DERIVÁTY

- chemické individuum
- stabilní
- reakce kvantitativní, rychlá, selektivní bez vedlejších produktů za mírných reakčních podmínek (pH, teplota)
- činidlo musí být dobře separovatelné od svých produktů na koloně jiné fyzikálně-chemické vlastnosti

DERIVATIZACE

- „pre-column“ - před vlastní analýzou
- „post-column“ – za kolonou po analýze

DERIVATIZACE

- 1 - derivatizační pumpa derivatizačního reagentu
- 2 - postkolonový systém
- 3 - směšovací komůrka (mixér)
- 4 - chromatografická kolona
- 5 - směr toku mobilní fáze
- 6 - derivatizační reaktor (smyčka)
- 7 - směr toku činidla (efluentu) k detektoru

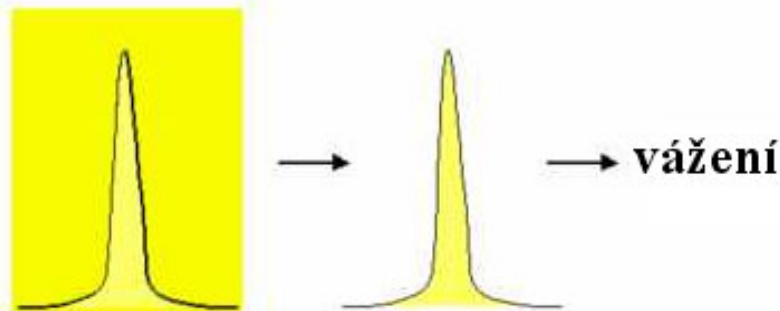
Jednostupňová postkoloná derivatizace

VYHODNOCENÍ

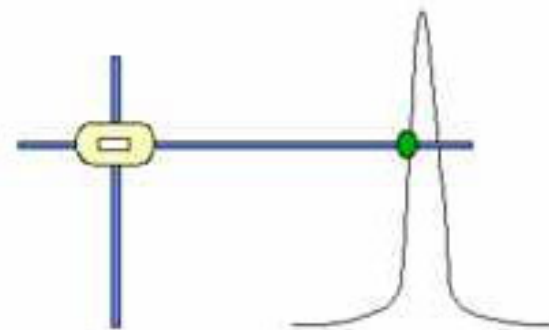
- Zapisovače
- Integratory
- Integrovaní software + PC

HISTORIE KVANTIFIKACE

Zjištění plochy píků
u zapisovačů **vážením**

Zjištění plochy píků
u zapisovačů
planimetrem

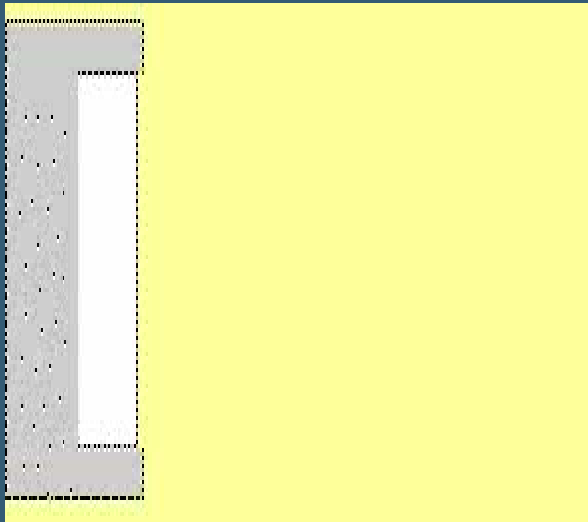

Zjištění plochy píků
u zapisovačů **výpočtem**

plocha = základna x výška

INTEGRATOR

PROVEDENÍ

- Analytické
- Preparativní

ANALÝZA KVALITATIVNÍ

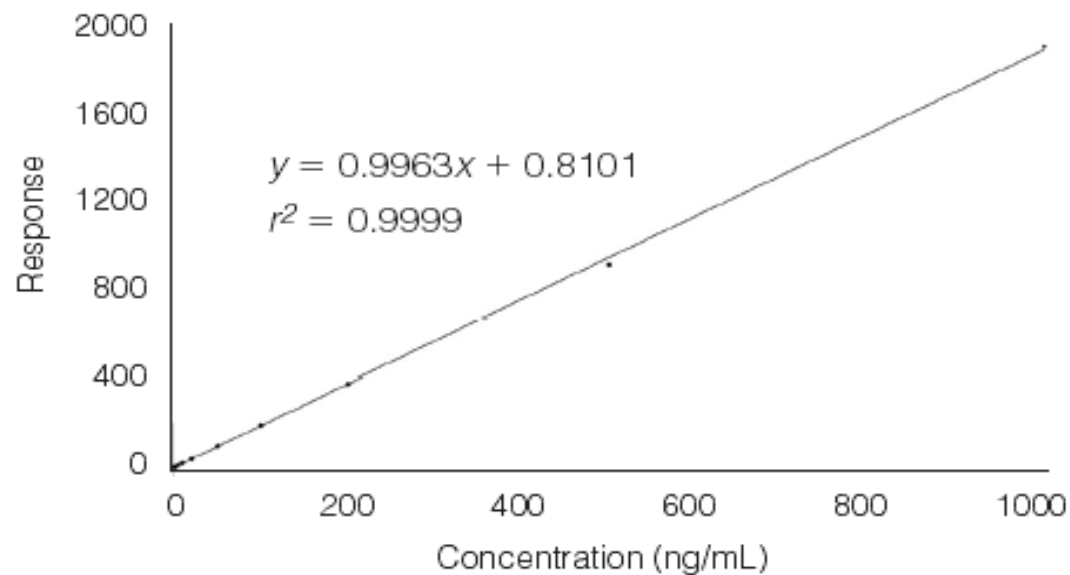
- Srovnání retenčních časů (objemů) píků u vzorku a standardů
- „spiking“ – přidání standardu do vzorku → nárůst výšky píků
- Specifická detekce – UV-VIS, fluorescence, elektrochemická

ANALÝZA KVANTITATIVNÍ

Plocha (výška) píku

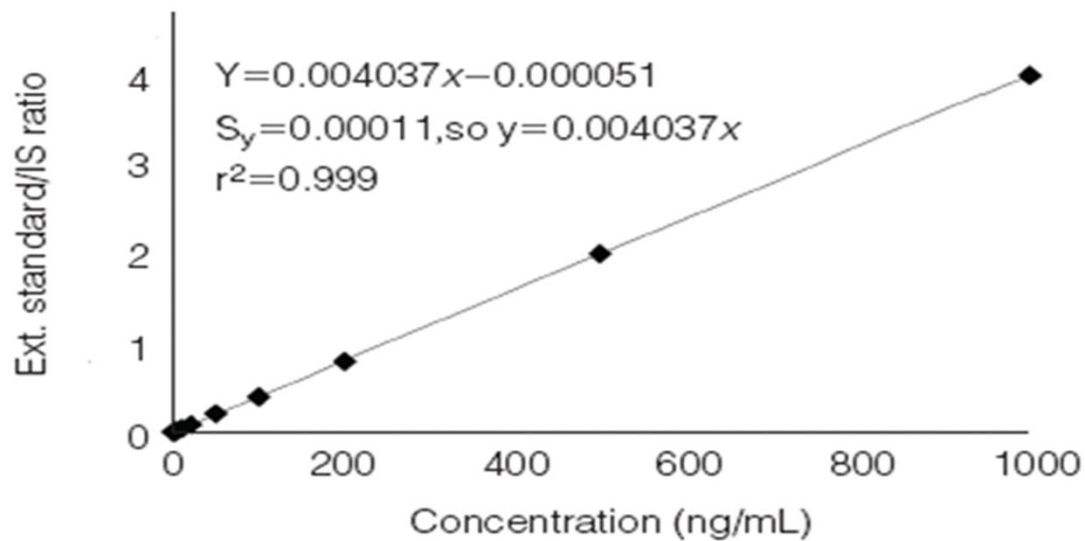
Figure 1: Calibration plot of response versus concentration.

ANALÝZA KVANTITATIVNÍ

- Metoda vnitřního standardu

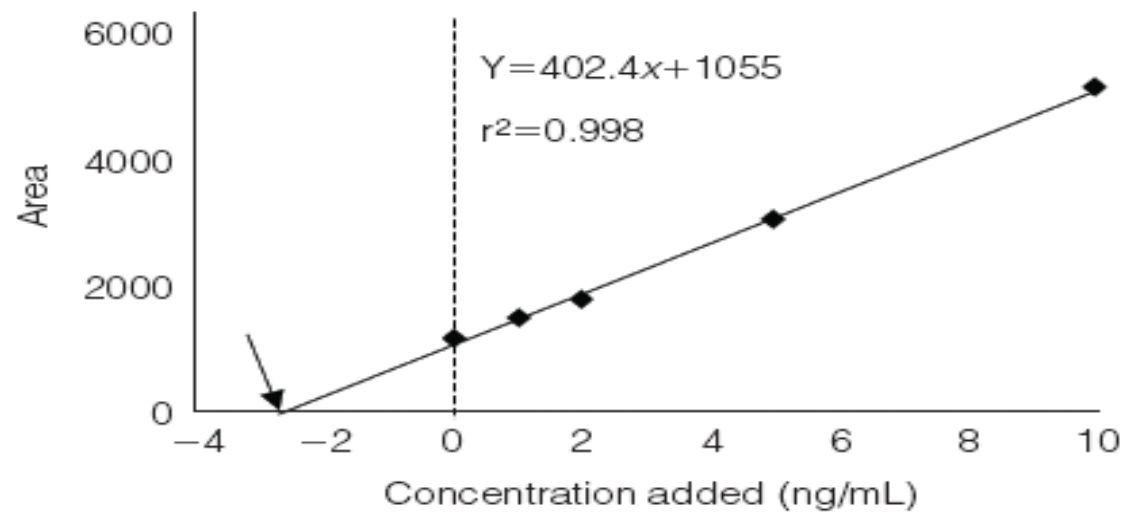
Figure 2: Internal standard calibration plot from data in Table 1.

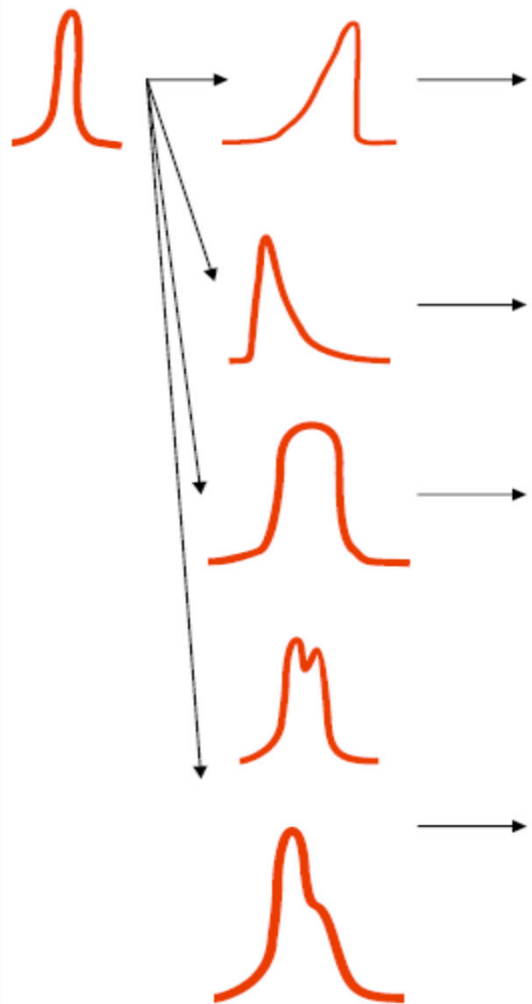
ANALÝZA KVANTITATIVNÍ

- Metoda standardního přídavku

Figure 3: Standard additions calibration plot from data in Table 1.

PROBLÉMY PŘI LC ANALÝZE

•vzorek je rozpuštěn v prostředí o vyšší iontové síle než mobilní fáze

•špatná rozpustnost v mobilní fázi

•kanálky ve stacionární fázi

•sedlá náplň kolony

•nespecifické interakce

•silná retence vzorku

•přetížení kolony

•snížit nástřik

•poškozená kolona

•nečistoty v koloně

•nerozdělené píky

•kanálky v koloně

•nečistoty na koloně

•nástřik ve dvou podílech

LC ANALÝZA

